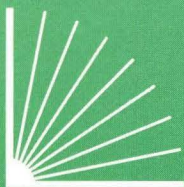

Rapport 5/95

Forskning og utviklingsarbeid Bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95

Ole Wiig

Utredningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Rapport 5/95

Forskning og utviklingsarbeid Bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95

Ole Wiig

Utredninger om forskning og høyere utdanning

Utredningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Oversikter over tidligere publikasjoner som berører FoU-bevilgninger over statsbudsjettet

NAVF, NLVF, NTNF

Bevilgninger over statsbudsjettet til forsknings- og utviklingsarbeid.
Oslo. Utgitt årlig 1970-75.

Forskningsrådenes samarbeidsutvalg

Forskning og utviklingsarbeid; bevilgninger over statsbudsjettet. Oslo.
Utgitt årlig 1976-83.

Forskningsrådenes statistikkutvalg

Forskning og utviklingsarbeid; bevilgninger over statsbudsjettet 1983-1986. Oslo 1986.

Forskningsrådenes statistikkutvalg

Forskning og utviklingsarbeid; bevilgninger over statsbudsjettet 1985-1987. Oslo 1987.

Statsbudsjettet 1995. En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning. Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning. Utgitt årlig fra 1970.

Departementenes prosjektbevilgninger til forskning og utviklingsarbeid, forsøk, utredningsarbeid m.v. NAVFs utredningsinstitutt. Utgitt årlig 1972-84.

Larsen, Ingvild Marheim, Hanne Marthe Narud og Svein Kyvik: *Departementenes FoU-engasjement.* Utviklingstrekk på 1980-tallet. NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 7/91.

Skoie, Hans: *Departementsmidler til forskning.* Omfang, utvikling og argumentasjon. NAVFs utredningsinstitutt, Notat 9/85.

Skoie, Hans, m.fl.: "Departementenes FoU-engasjement." I: Hovedkomiteen for norsk forskning: *Organisering av forskningsvirksomheten i Norge.* Oslo 1982. Melding nr. 6, s. 72-136.

ISBN 82-7118-337-4

ISSN 0804-6395

GCS AS - Oslo

Forord

I denne rapporten presenterer Utredningsinstituttet en oversikt over anslåtte bevilgninger til forskning og utviklingsarbeid (FoU) over statsbudsjettet.

Slike oversikter er tidligere utarbeidet av forskningsrådene i fellesskap, og samordnet gjennom Forskningsrådenes statistikkutvalg. Siste utgivelse ble ferdigstilt våren 1987 og dekket perioden 1985-87. Den foreliggende publikasjonen bygger på data for perioden 1980-95, med hovedvekt på årene fra og med 1983. Foruten en samling av tabeller inneholder publikasjonen også en rapportdel, der vi i tekst og figurer beskriver hovedtrekk ved utviklingen i perioden.

Rapporten er utarbeidet av Ole Wiig. Bo Sarpebakken har bistått med bearbeiding og tilrettelegging av datamaterialet, og dessuten med kommentarer og innspill underveis. Kirsten Wille Maus har bidratt med råd og veiledning i prosjektets ulike faser, og Karl Erik Brofoss har kommentert rapporten.

Oslo, juni 1995

Per Olaf Aamodt

Kirsten Wille Maus

Innhold

Oversikt over tabeller og figurer	7
Tabeller, under del I	7
Figurer, under del I	7
Tabeller, under del II	9
Sammendrag	11
1 Innledning	14
1.1 Bakgrunn	14
1.2 Om datamateriale og databaser	15
1.3 Om denne rapporten	16

Del I

2 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Noen hovedlinjer	18
3 Formålet med FoU-bevilgningene	23
4 Mottakerne av FoU-bevilgningene	27
5 FoU-bevilgningenes fordeling på utgiftsarter	30
6 Budsjettprosessen	36
6.1 Fra budsjettforslag til vedtatt budsjett	36
6.2 Endringer i løpet av budsjettperioden	37
7 Departementenes FoU-bevilgninger	39
7.1 FoU-bevilgningene i 1995	39
7.2 Kort om de enkelte departementenes FoU-bevilgninger i 1995	41
7.3 Omlegginger i departementsstrukturen på 1980- og 90-tallet	48
7.4 Utviklingen i departementenes FoU-bevilgninger 1983-95	51

Del II

Tabeller	60
-----------------------	----

Vedlegg

Vedlegg 1	Om metoden	82
Vedlegg 2	Definisjoner av hovedgrupper av primærmottakere	88
Vedlegg 3	Definisjoner av hovedformål	89
Vedlegg 4	Litteratur og referanser	90

Oversikt over tabeller og figurer

Tabeller, under del I

Tabell 1	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedformålet med bevilgningene.	26
Tabell 2	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere av bevilgningene.	29
Tabell 3	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter utgiftsart. Eksklusive statens forretningsdrift og statsbankene.	31
Tabell 4	Anslåtte FoU-bevilgninger til oppdrag over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1985, etter departement. Mill. kr.	33
Tabell 5	Anslåtte FoU-bevilgninger eksklusive oppdrag over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter departement. Mill. kr.	34
Tabell 6	Bevilgninger totalt og til FoU over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1995, etter departement. FoU-bevilgningenes andel av totale bevilgninger.	40
Tabell 7	FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter departement. Departementsstruktur 1995. Eksklusive statsbankene og statens forretningsdrift. . . .	53

Figurer, under del I

Figur 1	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, i løpende og faste 1980-priser.	19
Figur 2	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95 i faste 1980-priser. Prosentvis endring fra året før.	20
Figur 3	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII), i prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) og totale bevilgninger over vedtatt statsbudsjett.	21
Figur 4	Statlige bevilgninger til FoU i prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) i 1993, i utvalgte OECD-land.	22
Figur 5	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1995, etter hovedformål (gruppert). Mrd. kroner.	23
Figur 6	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedformål (gruppert). Prosent. . .	25

Figur 7	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere. Mrd. kroner.	27
Figur 8	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983, 1989 og 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere. Prosent.	28
Figur 9	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983, 1989 og 1995, etter utgiftsart. Eksklusive statens forretningsdrift og statsbankene. Prosent.	30
Figur 10	Utviklingen i anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, med og uten oppdrag. Mrd. kroner.	35
Figur 11	Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Nettoen-dringer fra budsjettforslaget (St.prp. nr. 1; Gul bok) til det vedtatte statsbudsjettet (Budsj.innst. S. III.) i prosent av budsjettforslaget.	37
Figur 12	Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Netto-endringer i løpet av budsjetterminen, dvs. etter det vedtatte statsbudsjettet (Budsj.innst. S. III.), i prosent av S. III.	38
Figur 13	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1995, etter departement. Prosent.	39
Figur 14	Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet.	49
Figur 15	Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Nærings- og energidepartementet og Utenriksdepartementet.	50
Figur 16	Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Kommunal- og arbeidsdepartementet, Administrasjonsdepartementet og Barne- og familiedepartementet.	51
Figur 17	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mrd.kroner. Løpende priser.	54
Figur 18	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mill. kroner. Løpende priser.	56
Figur 19	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mill. kroner. Løpende priser.	57

Tabeller, under del II

Tabell 1	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, totalt og i forhold til utvalgte nøkkeltall.	60
Tabell 2	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95 i løpende og faste 1980-priser.	61
Tabell 3	Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Endringer i løpet av budsjettprosessen. Løpende priser. .	62
Tabell 4	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, etter finansieringsmåte. Løpende priser.	63
Tabell 5	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett 1983-95 (SIII), etter hovedformål. Mill. kr. Løpende priser. . .	64
Tabell 6	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedformål. Prosent.	65
Tabell 7	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedgruppe av primærmottakere. Mill. kr. Løpende priser.	66
Tabell 8	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedgruppe av primærmottakere. Prosent.	67
Tabell 9	Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1993-1995, etter departement og stadium i budsjettprosessen. Mill.kroner. Løpende priser.	68
Tabell 10	Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1993-1995, etter departement og stadium i budsjettprosessen. Prosent	69
Tabell 11	Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1993-1995, etter departement og utgiftsart. Mill.kroner. .	70
Tabell 12	Bevilgninger over kapitler med FoU over vedtatt statsbudsjett (S.III) i 1995. FoU-beløp summert pr. departement. Mill. kr.	71

Sammendrag

Siktemålet med rapporten er å gi en beskrivelse av hovedtrekk ved bevilgningene til forskning og utviklingsarbeid (FoU) over det norske statsbudsjettet, og utviklingen i disse. Den omhandler perioden 1980-95, med hovedvekt på årene fra og med 1983. Rapporten er basert på data fra analyser som årlig utføres av Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning og tidligere av Forskningsrådenes statistikkutvalg.

Kapittel 2 viser at FoU-bevilgningene over det vedtatte statsbudsjettet i Norge i 1995 utgjør vel 8,7 mrd. kroner, eller 2,4 prosent av statsbudsjettets samlede utgiftsramme, eksklusive utlån, gjeldsavdrag m.v. og overføringer til Statens petroleumsfond. FoU-bevilgningene utgjør dermed 1,1 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) og rundt 2000 kroner pr. innbygger.

De norske FoU-bevilgningene vokste gjennom det meste av 1980-tallet og fram til 1992. Fra og med 1993-budsjettet har imidlertid veksten flatet ut, og 1995-budsjettet innebærer en realnedgang i FoU-bevilgninger sammenlignet med året før. I 1993 lå Norge på topp blant OECD-landene m.h.t. statlige bevilgninger til *sivil* FoU som andel av BNP. Hvordan utviklingen de siste par årene påvirker Norges plassering er selvsagt uvisst.

Noen grunn til helt entydig svartmaling av utviklingen i FoU-bevilgningene gir imidlertid analysen ikke. Spesielle forhold, ikke minst omorganiseringen av Televerket til Telenor AS, bidrar på en dramatisk måte til nedgangen i FoU-bevilgningene fra 1994 til 1995. Begrenser vi oss til *departementenes ordinære budsjettkapitler* vokste FoU-bevilgningene reelt med 3,8 prosent.

På den annen side skyldes deler av denne veksten igjen økt utgiftsføring av de FoU-utførende institusjonenes oppdragsinntekter i statsbudsjettet. Dette forholdet er først og fremst av budsjetteknisk karakter, og bidrar til en kunstig oppblåsing av utgiftssiden i budsjettet fra ett år til det neste. Utenom oppdragene er realveksten i FoU-bevilgningene over departementenes ordinære budsjettkapitler 1,8 prosent (*Kapittel 5*).

Kapittel 3 viser at nærmere halvparten av FoU-bevilgningene i 1995 går til allmennvitenskapelig utvikling, som i hovedsak dekker FoU-utgifter ved universiteter og høyskoler. Til sammenligning gikk en drøy fjerdedel til næringsrettet FoU, mens 13 prosent gikk til FoU omkring samfunnsforhold i vid forstand. Størst prosentvis vekst i FoU-bevilgningene fra 1983 til 1995 har det vært innen enkelte naturvitenskapelige og teknologiske områder,

ikke minst takket være den omfattende satsingen på det europeiske romfarts-samarbeidet (ESA). Den dårligste utviklingen finner vi for energi- og forsvarsrettet FoU, som reelt sett får lavere bevilgninger i 1995 enn i 1983.

Kapittel 4 viser at vel en tredjedel av de samlede FoU-bevilgningene går direkte til universiteter og høyskoler, mens 14 prosent går til andre forskningssteder, dvs. i hovedsak instituttsektoren. En drøy femtedel av FoU-bevilgningene kanaliseres via Norges forskningsråd. Størst vekst fra 1983 til 1995 finner vi imidlertid i FoU-bevilgninger til utlandet og internasjonalt FoU-samarbeid. Dette er i tråd med den forskningspolitikken som er ført de senere årene.

De statlige FoU-bevilgningene viser en relativt sterk vridning fra ordinære lønns-, drifts- og kapitalposter til overføringer eller tilskudd fra 1983 til 1995. Dette framgår av *Kapittel 5*. Tilskuddspostene utgjør idag 45 prosent av de samlede FoU-bevilgningene, mot 36 prosent i 1983. Drifts-postenes andel har sunket tilsvarende til vel 41 prosent. Det var imidlertid oppdragspostene som vokste sterkest. I faste priser ble det utgiftsført mer enn fire ganger så mye oppdragsmidler i 1995 som i 1983. I samme periode vokste FoU-bevilgningene eksklusive oppdrag med 55 prosent.

Kapittel 6 beskriver vi *nettoendringer* fram til og etter det vedtatte budsjettet (SIII). Det har vært relativt små prosentvise endringer av Regjeringens forslag til FoU-bevilgninger i løpet av Stortingets budsjettbehandling på høstparten. Det er imidlertid en tendens til at de prosentvise endringene er større på 1990-tallet enn på 1980-tallet. I 1993 ble FoU-bevilgningene i Regjeringens opprinnelige forslag redusert med mer enn 230 mill. kroner, eller 2,7 prosent. Reduksjonen i 1994-budsjettet var mindre, mens 1995-budsjettet ble økt med vel 170 mill. kroner fram til SIII. Hvorvidt dette skyldes større politisk blest om FoU-bevilgningene enn tidligere sier ikke denne analysen noe om.

Tendensen er motsatt når det gjelder tilleggsbevilgninger i løpet av budsjetterminen. Her har de prosentvise endringene på 1990-tallet vært mindre enn på 1980-tallet. Hvorvidt dette f.eks. skyldes bedre styring av FoU-bevilgningene enn tidligere har vi imidlertid ikke grunnlag for å si noe om her.

Kapittel 7 viser at nærmere halvparten av FoU-bevilgningene i 1995 kanaliseres over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett, som omfatter det meste av bevilgningene til universiteter og høyskoler, og dessuten omfattende bevilgninger til Norges forskningsråd, internasjonalt forskningssamarbeid og diverse forskningsinstitutter. Nærings- og energi-

departementets budsjett inneholder rundt en femtedel av FoU-bevilgningene, men FoU-bevilgningene utgjør mer enn en tredjedel av dette departementets samlede utgiftsramme i 1995.

På grunn av omfattende omlegginger i departementsstrukturen i løpet av perioden er det vanskelig å sammenligne de enkelte departementenes bevilgninger over tid. En analyse basert på omgrupperte data med utgangspunkt i dagens departementsstruktur viser imidlertid at FoU-bevilgningene under Fiskeridepartementet, Sosial- og helsedepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Miljøverndepartementet vokser mer enn gjennomsnittet for departementene. Under Forsvarsdepartementet bevilges det derimot reelt sett mindre til FoU i 1995 enn i 1983.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Anslag over bevilgninger til forskning og utviklingsarbeid (FoU) over statsbudsjettet er blitt gjennomført hvert år siden 1970. I likhet med FoU-statistikken for øvrig¹ ble statsbudsjettanalysene opprinnelig initiert og gjennomført av forskningsrådene i fellesskap. I 1972 ble det FoU-statistiske samarbeidet formalisert gjennom opprettelsen av Forskningsrådenes statistikutvalg, som administrativt var underlagt Forskningsrådenes samarbeidsutvalg (FSU). Mye av det konkrete arbeidet med statsbudsjettanalysen ble etter hvert utført ved Utredningsinstituttet. Etter omorganiseringen av forskningsrådssystemet fra årsskiftet 1993, ble ansvaret for analysen også formelt lagt til Utredningsinstituttet.

Resultater fra analysene er de senere årene presentert i ulike sammenhenger. For det første har de inngått i Utredningsinstituttets årlige statsbudsjett rapporter². Denne rapportserien omfatter mer enn en analyse av FoU-bevilgningene, og har dessuten som siktemål å summere opp hovedtrekk ved budsjettforslaget tidlig i budsjettprosessen. For det andre leveres materiale jevnlig direkte til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Finans- og tolldepartementet, Nærings- og energidepartementet og Norges forskningsråd, som en del av faktaunderlaget for deres budsjettarbeid på FoU-området. For det tredje rapporteres data fra analysen rutinemessig til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), Den europeiske unions statistiske kontor (Eurostat) og Nordisk Industrifond, som sorterer under Nordisk ministerråd. Resultater fra analysen inngår dermed også i tabellsamlinger og rapporter fra disse organisasjonene.

Til slutt kan det nevnes at materialet inngår i Utredningsinstituttets arbeid med prognoser for framtidig FoU-innsats. Ad hoc-leveranser på grunnlag av datamaterialet har også økt i omfang de senere årene.

¹ Se nærmere om forholdet mellom statsbudsjettanalysen og FoU-statistikken i vedlegg 1.

² Seneste utgave er Rapport 8/94 fra Utredningsinstituttet: *Statsbudsjettet 1995. En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter høgskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning.*

1.2 Om datamateriale og databaser

Arbeidet med å ferdigstille dataene som er grunnlaget for *denne rapporten* ble i hovedsak gjennomført i 1992. Hovedsiktemålet med arbeidet var å etablere en database med så detaljert informasjon som mulig tilbake til begynnelsen av 1980-tallet. Basen skulle dekke:

- budsjettforslaget slik det legges fram i oktober i St. prp. nr. 1 (Gul bok)
- det vedtatte statsbudsjettet slik det sammenfattes i Budsj.innst. S. III., og
- bevilgningsendringer som tilkommer i løpet av budsjettperioden, slik disse i hovedsak oppsummeres i Nysalderingsproposisjonen.

I dag er disse dataene etablert i én database ved Utredningsinstituttet, med data tilbake til 1980. For å realisere dette har vi for det første konsolidert og samlet eksisterende data i maskinformat fra den perioden dataarbeidet har foregått ved Utredningsinstituttet, dvs. fra og med 1983. En periode på 1980-tallet var man først og fremst opptatt av de vedtatte budsjettene. Disse dataene lå derfor stort sett vel til rette. Grunndataene for budsjettforslagene ble i mindre grad bevart, og har derfor langt på vei måttet gjenskapes. For det andre har vi gjennomgått datalister fra perioden 1980-82, da dataarbeidet ble utført av Norges teknisk-naturvitenskapelige forskningsråd (NTNF). For det tredje har vi gjennomgått og registrert bevilgningsendringer for de årene dette ikke var gjort. Dataene er så kodet og tilrettelagt i databasen.

Datamaterialet fra og med 1983 er relativt detaljert, sammenlignet med den foregående perioden. Vi må derfor ta visse forbehold når det gjelder sammenlignbarheten på detaljert nivå. Dette skyldes for det første at siktemålet med analysen tidligere var begrenset til å gjøre noe grovere anslag. Datamaterialets aggregeringsnivå er derfor høyere for de tidlige årene. For det andre er grunnlaget for rekonstruksjonen noe mer begrenset for perioden 1980-82. Vi har her måttet holde oss til eldre datalister, som dessuten er av noe varierende teknisk beskaffenhet. For det tredje ble klassifiseringsstandardene noe endret fra 1982 til 1983. I forbindelse med detaljerte analyser i denne rapporten har vi derfor holdt oss til perioden etter 1983. På aggregert nivå, dvs. når det gjelder totaltall, er imidlertid sammenlignbarheten langt bedre.

En nærmere redegjørelse for metode og definisjoner som ligger til grunn for statsbudsjettanalysen finnes i vedlegg 1-3.

1.3 Om denne rapporten

Etter at datamaterialet ble ferdigstilt er det, som nevnt over, benyttet i ulike sammenhenger. Mer omfattende bruk av materialet er imidlertid bare gjort i forbindelse med en hovedoppgave som ble skrevet ved Utredningsinstituttet i 1992³. Den foreliggende rapporten er dermed den andre som gjør utstrakt bruk av materiale fra databasene etter konsolideringsarbeidet. Den er imidlertid lagt opp som en bredere oversikt over materialet, og kan på den måten også betraktes som en oppfølger til Statistikkutvalgets tidligere publikasjoner. Resultater fra statsbudsjettanalysen ble for øvrig også inkludert i den seneste tabellsamlingen fra FoU-statistikken⁴, og er tiltenkt en tilsvarende eller utvidet plass i framtidige tabellsamlinger.

Rapporten er delt i to deler. I *del 1* beskrives hovedtrekk ved strukturen og utviklingen i FoU-bevilgningene på 1980- og 90-tallet i tekst, figurer og tabeller. Hovedvekten er lagt på perioden fra 1983.

Del 2 er en samling tabeller med hovedtall, der dataunderlaget for del 1 brettes ut mer i detalj. De totale FoU-bevilgningene blir dessuten relatert til sentrale økonomiske nøkkeltall. Det er også tatt inn en tabell som gir oversikt over samtlige kapitler som inneholder en større eller mindre FoU-komponent.

I *vedlegg 1* redegjøres det for metoden som ligger til grunn for statsbudsjettanalysene, mens *vedlegg 2* (hovedgrupper av mottakere) og *vedlegg 3* (hovedformål) gir oversikt over definisjoner og klassifikasjoner som benyttes i analysen.

³ Nina K. Lidahl: *De statlige FoU-bevilgningene - Stortingets rolle*. Hovedoppgave ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

⁴ FoU-statistikk og indikatorer. Forskning og utviklingsarbeid 1995, Utredningsinstituttet, Oslo, April 1995.

Del I

2 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Noen hovedlinjer⁵

Det vedtatte statsbudsjettet (SIII⁶) for 1995 innebærer samlede bevilgninger til forskning og utviklingsarbeid (FoU) på i overkant av 8,7 mrd. kroner, mot vel 8,6 mrd. kroner i 1994. Dette gir en samlet nominell vekst på 1 prosent i forhold til SIII 1994, og en realnedgang på om lag én og en halv prosent om vi legger Regjeringens seneste prisforutsetning⁷ til grunn.

En stor og økende del av de statlige FoU-midlene bevilges over departementenes ordinære budsjettkapitler; 96 prosent i 1995 mot 91 prosent året før. Disse bevilgningene økte nominelt med 6,3 prosent i samme periode, hvilket gir en realvekst på 3,8 prosent⁸. En stor del av denne veksten skyldes sterk økning i oppdragspostene. Holdes disse utenom blir veksten 1,8 prosent (jf. kapittel 5).

Generelt er det altså andre midler, dvs. de som kanaliseres utenom departementenes ordinære budsjettkapitler, som reduseres kraftig. Dette henger først og fremst sammen med at Televerket ble omorganisert til statsaksjeselskapet Telenor AS fra 1. november 1994. I tillegg gjennomføres det relativt sterke reduksjoner i rammene til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Samlet gir dette en beregnet nedgang i FoU-bevilgningene på rundt 400 mill. kroner, eller nesten 5 prosent.

Den norske stat bruker dermed i dag et beløp tilsvarende ca. 2000 kroner pr. innbygger på FoU. Denne summen har vært relativt stabil siden

⁵ Underlagsmateriale for dette kapitlet, finnes i tabellene 1, 2 og 4 i rapportens del II.

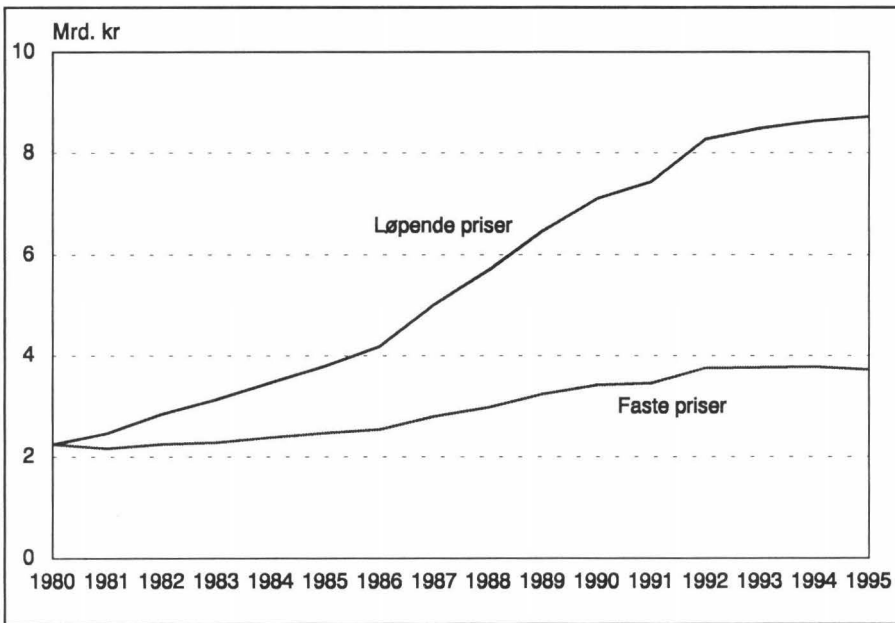
⁶ Budsjett-innst. S. III (1994-95) *Innstilling fra Finanskommiteén om statsbudsjettet medregnet folketrygden for budsjett-terminen 1. januar til 31. desember 1992.*

⁷ Konsumprisindeksen vil øke med 2½ prosent fra 1994 til 1995, iflg. St.meld. nr. 2 (1994-95) Revidert nasjonalbudsjett 1995; s. 11.

⁸ Tar man hensyn til økt bruttobudsjettering av oppdragsmidler og endrede tilsgagnsfullmakter til Norges forskningsråd, blir denne veksten noe lavere; anslagsvis 1,5 prosent. En drøfting av slike forhold knyttet til budsjettforslaget for 1995 finnes i Ole Wiig og Kirsten Wille Maus: *Statsbudsjettet for 1995: Ingen økning i FoU-bevilgningene*, i Forskningspolitikk 4/94. Fenomenet bruttobudsjettering er dessuten nærmere behandlet i kapittel 5 i denne rapporten.

1992. Regnet i faste priser økte de statlige FoU-bevilgningene pr. innbygger på siste halvdel av 1980-tallet, og kulminerte i 1992, for så å avta noe. FoU-bevilgningene pr. innbygger i 1995 ligger imidlertid fortsatt klart over 1991-nivået.

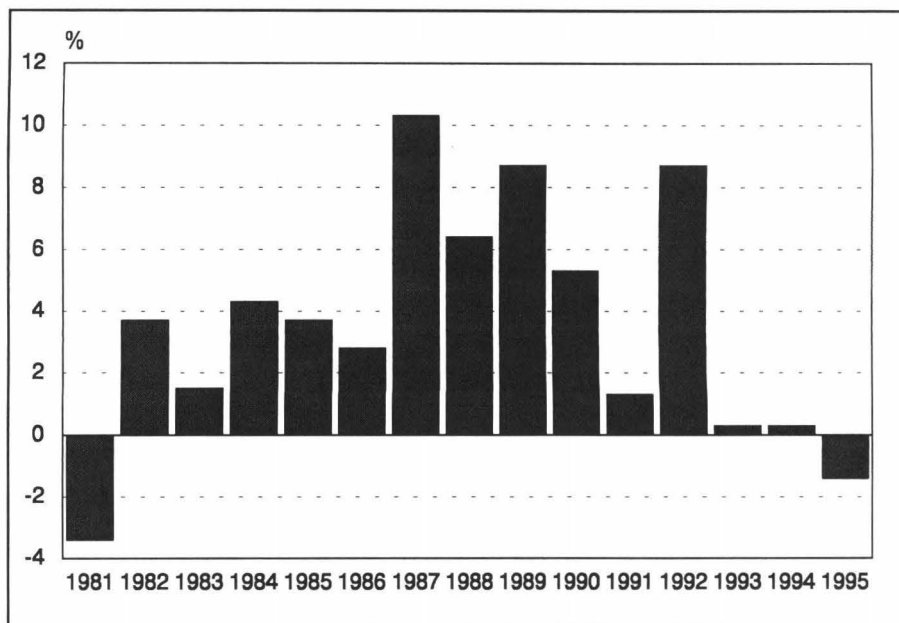
1995-budsjettet er det tredje på rad med relativt lav vekst i FoU-bevilgningene, om man ser på de statlige FoU-midlene samlet. Målt i faste priser har nivået på de statlige FoU-bevilgningene holdt seg relativt konstant fra 1992, slik det framgår av figur 1. Figuren viser også at dette er et brudd med utviklingen på 1980-tallet. Etter en viss realnedgang fra 1980 til 1981 vokste FoU-bevilgningene gjennom hele denne perioden, men noe sterkere fra og med 1987-budsjettet.

Figur 1 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, i løpende og faste 1980-priser.

Dette bildet avtegner seg også tydelig i figur 2. Med unntak av det relativt svake 1991-budsjettet var det sterk realvekst i FoU-bevilgningene i perioden 1986-92. Figuren viser også at utviklingen i den forrige forskningsmeldingens målperiode, dvs. fireårsperioden 1990-93, var meget ujevn. Samlet ga disse fire budsjettene en økning i FoU-bevilgningene på 2 mrd. kroner,

regnet i løpende priser. Den gjennomsnittlige årlige *realveksten* ble imidlertid bare 3,8 prosent, mens den uttrykte målsetningen var 5 prosent⁹.

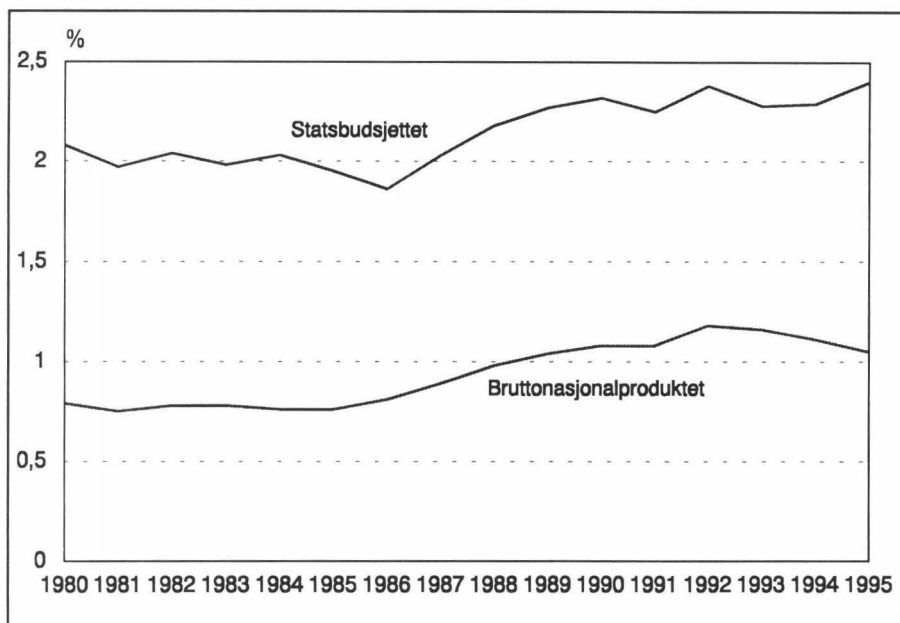

Figur 2 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95 i faste 1980-priser. Prosentvis endring fra året før.

FoU-bevilgningene utgjør 2,4 prosent av det vedtatte statsbudsjettets samlede utgiftsramme i 1995¹⁰. Dette er den høyeste andelen som er notert i perioden 1980-95 til tross for realnedgangen fra 1994 til 1995. FoU-bevilgningene har altså generelt sett hatt en gunstig utvikling sammenlignet med de samlede bevilgningene over statsbudsjettet, som gikk ned nominelt fra 1994 til 1995. Figur 3 viser ellers at FoU-bevilgningenes andel av totale bevilgninger over statsbudsjettet avtok fram til 1986, men økte relativt sterkt igjen fram til 1990. På 1990-tallet har andelen svingt mellom 2,2 og 2,4 prosent.

⁹ St.meld. nr.28 (1994-95) Om forskning; s. 7.

¹⁰ 363 mrd. kroner, eksklusive utlån, gjeldsavdrag m.v. og overføringer til Statens Petroleumsfond.

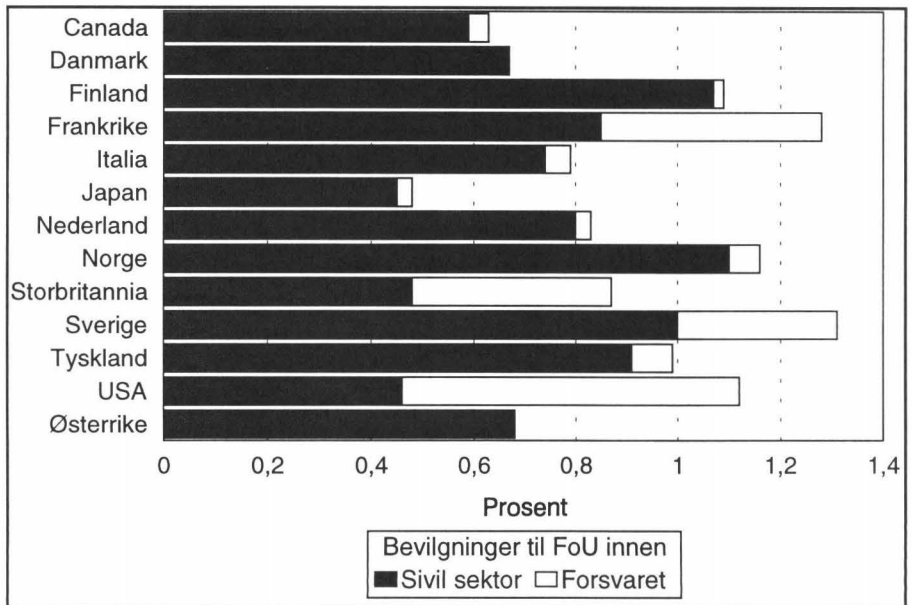
Figur 3 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII), i prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) og totale bevilgninger over vedtatt statsbudsjett.

Note til figur 3:

Eksklusive utlån, gjeldsavdrag m.v. og overføringer til Statens Petroleumsfond.

Figuren viser også at FoU-bevilgningene over statsbudsjettet utgjorde 1,1 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) i 1995. Dette er 0,1 prosentpoeng lavere enn toppåret 1992, og samme andel som i 1991. Andelen lå stabilt i underkant av 0,8 prosent fram til 1986, men økte fram til 1992. Etter den tid har andelen avtatt.

Figur 4 viser de statlige FoU-bevilgningenes andel av bruttonasjonalproduktet (BNP) i Norge og tolv andre OECD-land i 1993. Samlet sett var det bare Frankrike og Sverige som hadde en høyere FoU-andel enn Norge. Begge disse landene har imidlertid relativt mer omfattende forsvarsforskning enn Norge. Begrenser vi oss til FoU rettet mot sivil sektor er det Norge som har den høyeste FoU-andelen. Hvordan de to siste budsjettene vil influere på Norges plassering er selvsagt uvisst.

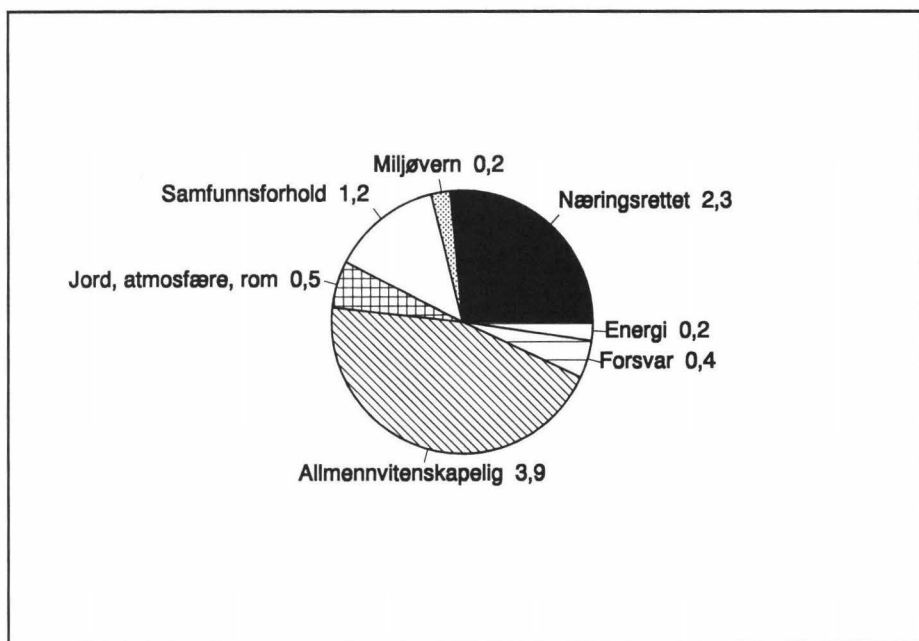
Figur 4 Statlige bevilgninger til FoU i prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) i 1993, i utvalgte OECD-land.

Noter til figuren:

- ¹ Kilde: Main Science and Technology Indicators 1995-1, OECD.
- ² 1992-tall for Canada.

3 Formålet med FoU-bevilgningene¹¹

Statsbudsjettdokumentene gir i større eller mindre grad retningslinjer for bruken av bevilgningene. I noen tilfeller dreier det seg om øremerking av beløp til bestemte formål, gjerne organisert i programmer e.l. I andre tilfeller er det i større grad opp til mottakeren å bestemme bruken, men ofte gis det likevel signaler om virksomhetens retning eller tyngdepunkt. I figur 5 er FoU-bevilgningene for 1995 klassifisert etter sitt hovedformål, med utgangspunkt i OECDs klassifiseringsstandard¹². For å forenkle fremstillingen har vi slått sammen enkelte av kategoriene til en noe grovere inndeling.

Figur 5 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1995, etter hovedformål (gruppert). Mrd. kroner.

Figuren viser at nesten 4 milliarder kroner, eller nærmere halvparten av FoU-bevilgningene i 1995 går til *allmennvitenskapelig utvikling*. Allmenn-

¹¹ Underlagsmateriale for dette kapitlet finnes i tabell 5 og 6 i rapportens del II.

¹² Definisjonene som også benyttes i den ordinære norske FoU-statistikken, er gjengitt i Vedlegg 3.

vitenskapelig utvikling omfatter "FoU som primært er iverksatt for å øke kunnskapsmengden innenfor et bestemt fagområde, men som ikke umiddelbart har betydning for eller kan henføres til andre formål." En forklaring på den relativt høye andelen er at FoU-bevilgningene til universitets- og høgskolesektoren i hovedsak klassifiseres under denne kategorien. Dette er for øvrig langt fra ensbetydende med at midlene går til grunnforskning; grunnforskning utgjorde, i følge FoU-statistikken, snaut halvparten av FoU-aktiviteten i UoH-sektoren i 1993¹³.

Mer enn 2 milliarder kroner, eller en drøy fjerdedel, av de statlige FoU-bevilgningene i 1995, er *næringsrettede*¹⁴. Mer enn halvparten går til FoU rettet mot industri og øvrig næringsvirksomhet, dvs. i hovedsak bevilgninger under Nærings- og energidepartementets forvaltningsområde. I underkant av 40 prosent av midlene bevilges til FoU rettet mot primærnæringene, dvs. i hovedsak under Landbruksdepartementets og Fiskeridepartementets områder. 7 prosent går til FoU rettet mot transport og telekommunikasjoner, som i stor grad sorterer under Samferdselsdepartementet.

En drøy milliard kroner, eller 13 prosent av de samlede statlige FoU-midlene, går til FoU omkring *samfunnsforhold*¹⁵, i vid forstand, utenom universitets- og høgskolebudsjettene. Til sammen utgjør FoU-bevilgninger rettet mot allmennvitenskapelig utvikling og nærings- og samfunnsforhold 84 prosent av de samlede FoU-bevilgningene i 1995. Vel 200 millioner kroner, eller to og en halv prosent, gikk til *miljøvernrettet* FoU. *Annen naturvitenskapelig og teknologisk FoU*¹⁶ utgjør en halv milliard kroner eller 6 prosent av FoU-bevilgningene. *Forsvarsrettet FoU* utgjør 5 prosent. For en stor del dreier det seg her om teknologisk FoU, utført ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), men det er også betydelige midler knyttet til utviklingskontrakter med norske og utenlandske bedrifter eller FoU-institusjoner på materiellsiden.

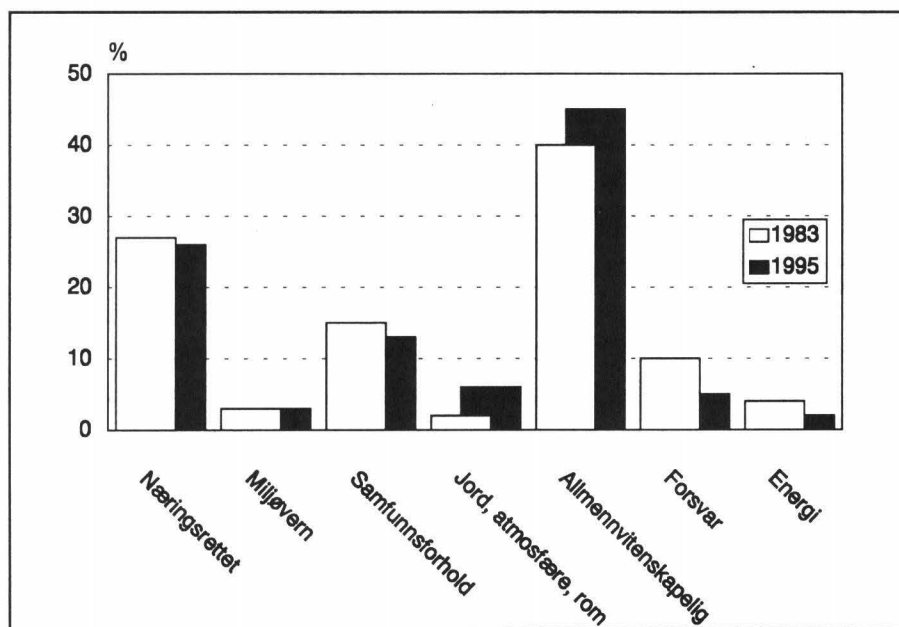
¹³ FoU-statistikk og indikatorer. Forskning og utviklingsarbeid. 1995, Utredningsinstituttet 1995, s. 45.

¹⁴ Omfatter formålscategoriene *Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske, Industri og øvrig næringsvirksomhet* og *Transport og telekommunikasjoner*

¹⁵ Omfatter formålscategoriene *Boligforhold og fysisk planlegging, Helse, Sosiale forhold, Kulturelle forhold, Utdanningsforhold, Arbeidsbetingelser* og *Offentlig forvaltning og økonomisk planlegging.*

¹⁶ Omfatter formålscategoriene *Utforskning av jorden og atmosfæren*, bl.a. kontinentalsokkelundersøkelser, og *Romvirksomhet.*

Figur 6 viser utviklingen i det relative forholdet mellom de 7 formålsgruppene. Andelen av FoU-bevilgningene som går til *allmennvitenskapelig utvikling* har økt fra 1983 til 1995. En forklaring på denne utviklingen er den sterke veksten i antall studieplasser innenfor høyere utdanning. Andelen til *annen naturvitenskapelig og teknologisk FoU* ble tredoblet i perioden. Dette skyldes i første rekke bevilgningene til Den europeiske romfartsorganisasjonen (ESA), som kanaliseres gjennom Norsk romsenter. Disse er trappet vesentlig opp etter at Norge ble medlem i 1987. Motsatt tendens ser vi for *forsvarsrettet FoU*, en utvikling som i stor grad kan forklares med reduserte forsvarsbudsjetter i kjølvannet av den "kalde krigens" slutt. Med unntak av *miljøvernrettet FoU* som holder en relativt stabil andel i perioden, går resten av formålene tilbake som andel av totale FoU-bevilgninger.

Figur 6 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedformål (gruppert). Prosent.

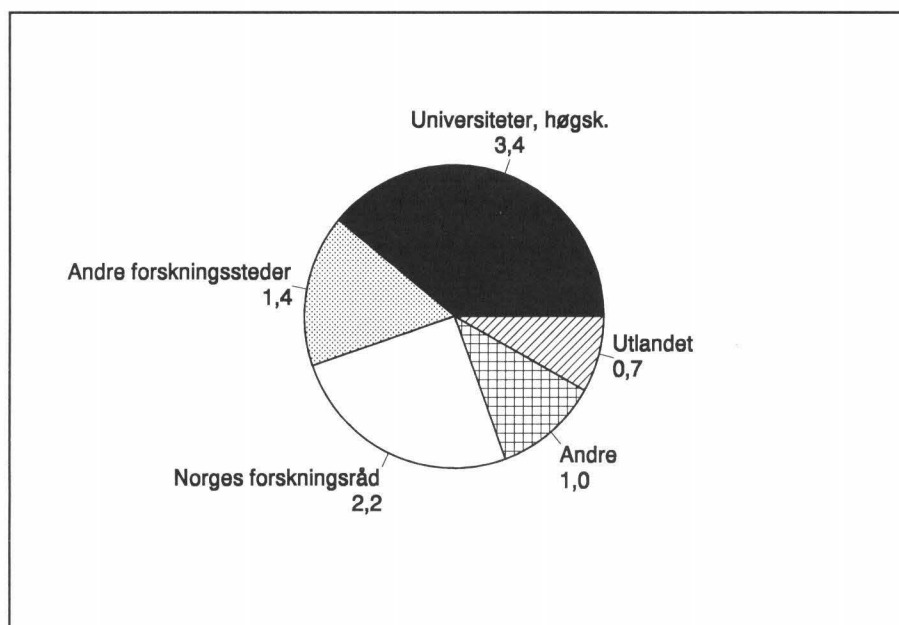
Tabell 1 viser endringen fra 1983 til 1995 i løpende og faste priser. Klart størst vekst finner vi under *annen naturvitenskapelig og teknologisk FoU*. Mens de samlede FoU-utgiftene over statsbudsjettet reelt økte med 63 prosent fra 1983 til 1995, ble denne kategorien mer enn firedoblet. Forklaringen er som nevnt ovenfor først og fremst bevilgningene til ESA. Ellers er det bare bevilgningene til *allmennvitenskapelig utvikling* som øker mer enn totalbevilgningene til FoU. Bevilgningene til *næringsrettet* FoU vokser noe mindre enn totalen. Underlagsmaterialet viser imidlertid her nærmere en doubling av FoU-bevilgninger rettet mot industri og øvrig næringsvirksomhet, mens det er en klar realnedgang innen transport og telekommunikasjoner. Det siste skyldes i stor grad den tidligere nevnte omorganiseringen av Televerket. Bevilgningene til primærnæringsrettet FoU, dvs. jordbruk, skogbruk, jakt og fiske, utvikler seg omtrent som totale bevilgninger til næringsrettet FoU. *Miljøvern-* og *samfunnsrettet* FoU vokser, i likhet med den næringsrettede, noe mindre enn totale FoU-bevilgninger. Bevilgninger til FoU rettet mot *energi-* og *forsvarsformål* er reelt lavere i 1995 enn i 1983.

Tabell 1 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedformålet med bevilgningene (gruppert).

Hovedformål	1983	1995	Indeks	Indeks
	(mill.kr) Løpende priser	(mill.kr) Løpende priser	(1983=100) Løpende priser	(1983=100) Faste priser
Næringsrettet	850	2243	264	154
Energi	121	192	159	93
Miljøvern	83	226	272	159
Samfunnsforhold	455	1168	257	150
Naturvit. og teknologi	65	515	791	462
Allmennvit.sk. utvikling	1246	3942	317	185
Forsvar	304	431	142	83
Totalt	3124	8717	279	163

4 Mottakerne av FoU-bevilgningene¹⁷

Figur 7 viser samlede FoU-bevilgninger over statsbudsjettet i 1995 fordelt på det vi har valgt å kalle *primærmottaker*, dvs. den institusjon eller instans som mottar bevilgningen direkte, uten hensyn til om eller hvordan pengene videreformidles¹⁸. Figuren omfatter dermed flere nivåer i FoU-systemet enn bare det utførende. Mens universiteter og høyskoler i stor grad bruker bevilgningene til å utføre egen FoU, viderebefordrer f.eks. Norges forskningsråd store deler av midlene til programmer, prosjekter eller institusjoner på det utførende nivå. Her registreres imidlertid bare pengene som går inn i Forskningsrådets "pengesekk". Den faktiske ressursbruken måles i ettertid gjennom FoU-statistikken¹⁹.

Figur 7 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere. Mrd. kroner.

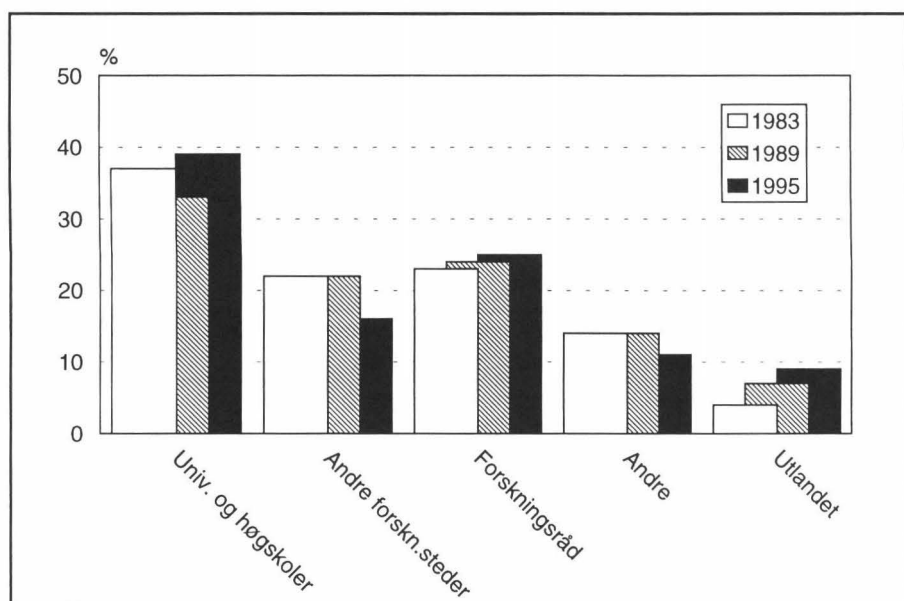
¹⁷ Underlagsmateriale for dette kapitlet finnes i tabell 7 og 8 i rapportens del II.

¹⁸ Definisjoner er gjengitt i Vedlegg 2.

¹⁹ Se nærmere om forholdet mellom FoU-statistikken og statsbudsjettanalysen i Vedlegg 1.

Figuren viser at vel en tredjedel av de samlede FoU-bevilgningene over statsbudsjettet går direkte til *universiteter og høyskoler*, mens 14 prosent går til *andre forskningssteder*, dvs. forskningsinstitutter og andre institusjoner med FoU-virksomhet. En drøy femtedel av midlene fordeles via *Norges forskningsråd*. Tre kvart milliard kroner går til støtte av FoU-virksomhet i *utlandet*. De største enkeltbidragene gjelder kontingenter til norsk deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid bl.a. gjennom Den europeiske romfartsorganisasjon (ESA), EU og Det europeiske senter for høyenergi partikkelfysikk (CERN). I tillegg inngår en del større FoU-kontrakter med utenlandske bedrifter eller FoU-institusjoner innen Forsvarsdepartementets område. Kategorien *andre* omfatter midler som ikke faller inn under de nevnte kategorier. De største enkeltpostene er offentlige forsknings- og utviklingskontrakter (OFU) og annen FoU-finansiering gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond. Dessuten faller innenlandske utstyrs- og materiellutviklingskontrakter under forsvaret innenfor denne kategorien.

Figur 8 viser vekst i FoU-bevilgningene til *universiteter og høyskoler* og til *forskningsråd*. Sterkest vekst finner vi imidlertid i bevilgninger til FoU i *utlandet*. Dette henger igjen i hovedsak sammen med den sterke veksten i bevilgninger til det europeiske romfartssamarbeidet (ESA) fra 1987. Det samme mønsteret framgår også av tabell 2. Bevilgningene til

Figur 8 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983, 1989 og 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere. Prosent.

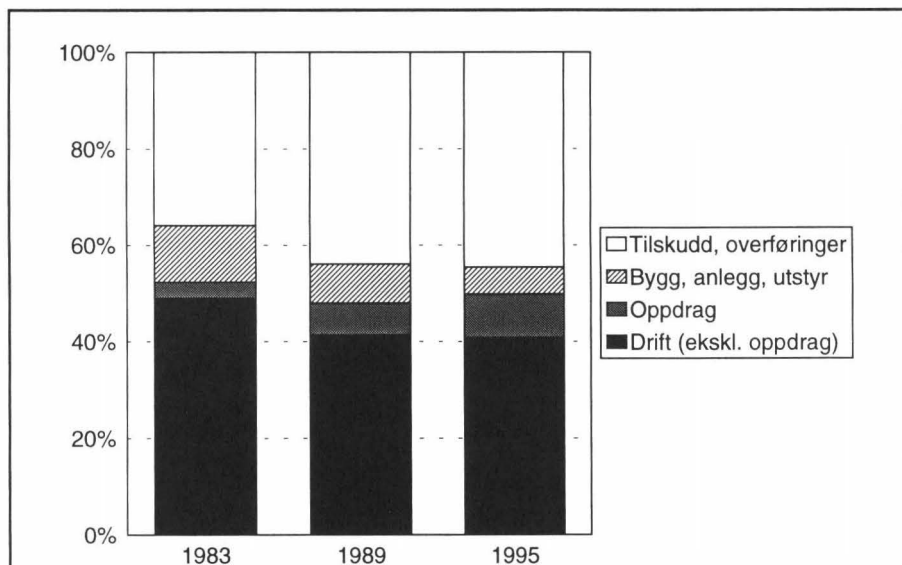
universiteter og høyskoler og til forskningsråd øker mer enn totalbevilgningene. Bevilgningene til *andre forskningssteder*, i stor grad instituttsektoren, øker derimot mindre enn totalutgiftene. En forklaring her er den foran omtalte omorganiseringen av Televerket til Telenor AS. Også bevilgningene under kategorien *andre* har en langt svakere utvikling enn de totale FoU-bevilgningene.

Tabell 2 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter hovedgruppe av primærmottakere av bevilgningene.

Primærmottaker	1983	1995	Indeks	Indeks
	(mill.kr) Løpende priser	(mill.kr) Løpende priser	(1983= 100) Løpende priser	(1983= 100) Faste priser
Universiteter og høyskoler	1150	3421	298	174
Andre forskningssteder	698	1391	199	117
Norges forskningsråd	709	2172	306	179
Andre	445	984	221	129
Utlandet	122	749	613	359
Totalt	3124	8717	279	163

5 FoU-bevilgningenes fordeling på utgiftsarter²⁰

Bevilgningene over statsbudsjettet inndeles i ulike kostnadstyper. I 1995 utgjør *overføringer* (postene 50-89) den største andelen av de samlede FoU-bevilgningene, rundt 45 prosent. Under denne kategorien hører bl.a. tilskuddene til Norges forskningsråd, offentlige forsknings- og utviklingskontrakter (OFU) og basistilskudd til forskningsinstitutter og institusjoner med FoU. 41 prosent av de samlede FoU-bevilgningene er *driftsutgifter*, dvs. lønn (post 01) eller andre driftsutgifter (post 11). Da er *spesielle driftsutgifter* (post 21) holdt utenom. Innenfor de områdene vi her beskriver omfatter spesielle driftsutgifter i dag stort sett oppdrag ved institusjoner. Oppdragsmidlene utgjør 9 prosent av FoU-bevilgningene i 1995. Bevilgninger til *nybygg og anlegg* utgjør i 1995 vel 5 prosent av totalen. Figur 9 viser hvordan utgiftsstrukturen har endret seg siden 1983.

Figur 9 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983, 1989 og 1995, etter utgiftsart. Eksklusive statens forretningsdrift og statsbankene. Prosent.

²⁰ Underlagsmateriale for dette kapitlet finnes i tabell 11 i rapportens del II.

På 1980-tallet var det en relativt sterk vridning fra driftsutgifter til overføringer. Overføringenes andel av totalbevilgningene økte fra 36 til 45 prosent, mens driftsandelen avtok fra nærmere halvparten til 41 prosent. Figuren viser også økning i oppdragene, mens bevilgningene til nybygg og anlegg går noe ned. Kapitalutgiftene vil imidlertid variere noe mer fra år til år enn driftsutgiftene; et enkelt byggeprosjekt vil her kunne være av en størrelsesorden som gir seg utslag selv på så aggregert nivå.

Denne utviklingen framgår også av tabell 3. Indeksberegningen viser størst vekst fra 1983 til 1995 for oppdragene, fulgt av overføringene. Begge disse utgiftstypene øker klart mer enn de totale FoU-utgiftene. Kapitalutgiftene er reelt sett lavere i 1995 enn i 1983.

Tabell 3 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter utgiftsart. Eksklusive statens forretningsdrift og statsbankene.

Utgiftsart	1983 (mill. kr)	1995 (mill. kr)	Indeks	Indeks
			(1983=100) Løpende priser	(1983= 100). Faste priser
Drift (ekskl. oppdrag)	1477	3458	234	137
Oppdrag	100	764	764	447
Nybygg og anlegg	356	476	133	78
Overføringer ¹	1086	3786	349	204
Totalt (inkl. oppdrag)	3019	8484	281	164
Totalt (ekskl. oppdrag)	2919	7720	264	155

Note til tabell 3:

¹ Inkluderer tippemidler og midler fra Konesjons- og Måravgiftsfondene i 1983, som senere er integrert i ordinære bevilgninger.

Når det gjelder *oppdragsmidlene* er den sterke økningen bare i noen grad reell. Måten de statlige utgiftene budsjetteres på bidrar tilsynelatende til vekst i en rekke institusjonsbevilgninger. Ofte er det imidlertid heller snakk om budsjettekniske endringer enn bevilgningsøkninger. Dette henger bl.a. sammen med et ønske om å øke samsvaret mellom det bildet av institusjonenes budsjetter som gis i deres egne årsmeldinger og det som gis i statsbudsjettet.

Både i 1994- og 1995-budsjettet økes oppdragspostene tildels kraftig. Inntekter institusjonene har utgiftsført i forbindelse med oppdrag inkluderes i budsjettet i større grad enn foregående år, og det skjer *uten at tallene for 1993 og 1994 er oppjustert*. I mange tilfeller utgiftsførte imidlertid institusjonene like store oppdragsinntekter i disse årene. Økningen henger m.a.o. i liten grad sammen med økt oppdragsaktivitet ved institusjonene. Det nye er at oppdragsinntektene i økende grad utgiftsføres også i statsbudsjettet.

Oppjusteringen er i tråd med statlige budsjetteringsprinsipper. *Brutto-prinsippet*²¹ innebærer at utgifter og inntekter for statsinstitusjoner føres opp med brutto beløp. Her skiller rene statsinstitusjoner seg fra f.eks. statlig forretningsdrift der utgiftene nettobudsjetteres, dvs. bare eventuelle underskudd eller overskudd inngår i statsbudsjettet. Det finnes også andre unntak, bl.a. deler av oppdragsvirksomheten ved statlige utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Fram til begynnelsen av 1980-tallet inngikk disse midlene i liten grad under institusjonskapitlene i statsbudsjettet. I mange tilfeller viste derfor institusjonenes egne budsjetter, som også omfattet oppdragmidler, langt høyere tall enn institusjonskapitlene i statsbudsjettet. Oppdragsinntektene er imidlertid i økende grad tatt med i statsbudsjettet, men endringene har foregått i rykk og napp, heller enn jevnt og gradvis. I statsbudsjettet figurerer dermed oppdragsmidlene både under de departementene som kjøper oppdrag og under de utførende institusjonene, dvs. de dobbeltbudsjetteres. Dette er imidlertid ikke så viktig for sammenligningen over tid dersom oppdragene ligger på omtrent samme nivå gjennom hele perioden. Det er når omfanget av dobbeltbudsjettering øker sterkt fra ett år til det neste at tallene strengt tatt ikke lenger kan sies å være sammenlignbare. Tallene blir riktignok mer i overensstemmelse med institusjonenes budsjetter, men *økningen* i institusjonsbevilgningene på det aktuelle kapitlet blir kunstig stor.

²¹ Se f.eks. *Veiledning i statlig budsjettarbeid*, Finansdepartementet, Oslo 1987, s. 20ff.

Tabell 4 Anslåtte FoU-bevilgninger til oppdrag over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1985, etter departement. Mill. kr.

Departement	FoU-bevilgninger.		Indeks (1983=100)	
	Løpende priser		Løpende priser	Faste priser
	1983 (mill.kr)	1995 (mill.kr)		
Kirke, utd.- og forskningsdep. ¹	77	475	617	360
Landbruksdepartementet	6	165	2750	1600
Fiskeridepartementet	4	91	2275	1338
Andre departementer	13	33	253	148
Totalt	100	764	764	447

Note til tabell 4:

¹ Omfatter Kirke- og undervisningsdepartementet og Kultur- og vitenskapsdepartementet i 1983 (jf. figur 14).

Problemene med bruttobudsjettering er naturlig nok særlig aktuelle under departementer med omfattende institusjonsbevilgninger. Mer enn 95 prosent av de samlede bevilgningene til FoU-oppdrag over institusjonskapitler i 1995 gis over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets, Landbruksdepartementets og Fiskeridepartementets budsjettkapitler.

Den prosentvise veksten i oppdragsmidlene, slik de er oppført i statsbudsjettet, har vært særlig stor under Landbruksdepartementet og Fiskeridepartementet. Under Landbruksdepartementet er det særlig oppdragsposten under Norges landbrukshøgskole som har økt, men også ved Norges veterinærhøgskole og det nyopprettede Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk)²² har oppdragsposten økt sterkt. Under Fiskeridepartementet er det særlig oppdragsbevilgningene til Havforskningsinstituttet som *tilsynelatende* har hatt en eksplosjonsartet utvikling de siste par årene. I stor grad skyldes imidlertid veksten at store deler av instituttene oppdragsportefølje *utgiftsføres på statsbudsjettet for første gang*, og ikke at det tilkommer økte inntekter for institusjonene.

Derimot kan den nevnte budsjetteringsendring føre til en *forventning* om at institusjonene skal akkvirere oppdrag av et visst omfang, uten at denne nødvendigvis er forankret i et stabilt marked. Dette er én mulig

²² Fusjon mellom Statens forskningsstasjoner i landbruk og Statens plantevern.

substansiell konsekvens av en slik budsjetteringsmåte. Slik sett er omleggingen ikke bare av teknisk art, men medfører nye forpliktelser overfor budsjetterende myndighet.

Under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet er ikke den prosentvise endringen så stor, men de fire universitetene ligger alle blant de fem største institusjonene på oppdragssiden. En forklaring er her at den største økningen i oppdragsmidlene under dette departementet kom allerede fra 1982.

Tabell 5 viser at veksten i FoU-bevilgningene er langt mer moderat for FoU-bevilgningene utenom oppdrag. Sammenholdt med tabell 7 nedenfor ser vi at veksten utenom oppdrag er klart lavere enn om oppdragene tas med. Dette gjelder særlig Landbruksdepartementets og Fiskeridepartementets FoU-bevilgninger. FoU-bevilgninger under Landbruksdepartementet har knapt nok realvekst om vi ser bort fra oppdragsmidlene. For Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet er utslaget langt mindre. Dette skyldes, som nevnt, at omleggingen skjedde tidligere under dette forvaltningsområdet, men også at oppdragene utgjør en lavere andel av totale FoU-bevilgninger (12%) enn for Landbruksdepartementet (24%) og Fiskeridepartementet (22%).

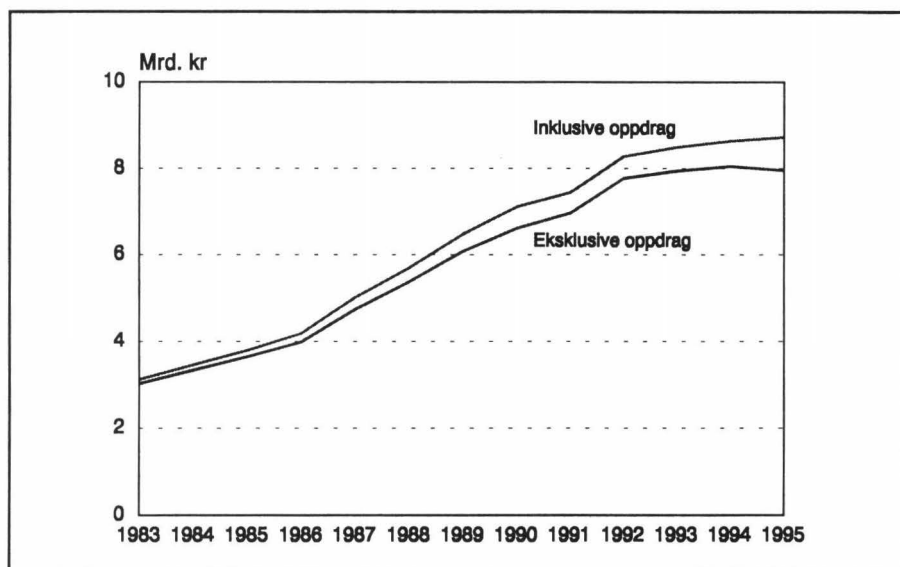
Tabell 5 Anslåtte FoU-bevilgninger eksklusive oppdrag over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter departement. Mill. kr.

Departement	FoU-bevilgninger.			
	Løpende priser		Indeks (1983=100)	
	1983 (mill.kr)	1995 (mill.kr)	Løpende priser	Faste priser
Kirke, utd.- og forskningsdep. ¹	1099	3414	311	182
Landbruksdepartementet	290	521	180	105
Fiskeridepartementet	112	326	291	170
Andre departementer	1418	3459	244	143
Totalt	2919	7720	264	155

Note til tabell 5:

¹ Omfatter Kirke- og undervisningsdepartementet og Kultur- og vitenskapsdepartementet i 1983 (jf. figur 14).

Figur 10 viser totale FoU-bevilgninger over statsbudsjettet med og uten oppdragsmidler. Avstanden mellom de to kurvene øker særlig fra 1992. Denne økningen i oppdragsbudsjetteringen faller for øvrig sammen med den generelle stagnasjonen i FoU-bevilgningene utover 1990-tallet.

Figur 10 Utviklingen i anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, med og uten oppdrag. Mrd. kroner.

6 Budsjettprosessen²³

Beskrivelsen så langt i rapporten har vært basert på det vedtatte statsbudsjettet slik det framkommer i *Budsjett-innst. S.III*. Fra budsjettet legges fram i første halvdel av oktober til det vedtas rundt midten av desember fremmes og behandles en rekke tilleggsforslag på grunnlag av endrede økonomiske forutsetninger, som ledd i det partipolitiske spillet rundt budsjettet e.l. Når vi i dette avsnittet omtaler budsjettforslaget, mener vi det *opprinnelige* forslaget slik det summeres opp i *St.prp. nr. 1 Gul bok*. Etter at budsjettet er vedtatt i desember fremmes og behandles en rekke forslag om tilleggsbevilgninger, nedskjæringer og omdisponeringer. Disse bevilgningsendringene summeres i hovedsak opp i *Nysalderingsproposisjonen* som legges fram sent på høsten, oftest i forbindelse med salderingen av det kommende års budsjett.

Nedenfor vil vi i hovedtrekk beskrive endringene i FoU-bevilgningene mellom disse tre tidspunktene. Vi vil understreke at det her er snakk om *nettovirksomheter* av vedtatte endringer på de tre tidspunktene. Dette betyr, for eksempel, at selv om det hvert år er gitt tilleggsbevilgninger (og ikke foretatt nedskjæringer) i løpet av budsjetterminen (avsnitt 6.2), kan endringene på detaljert nivå gå i begge retninger. Dessuten kan endringene på detaljert nivå være *relativt* betydelige selv om nettoeffekten for det enkelte år er liten. Statens forretningsdrift og statsbankene er holdt utenom i denne beskrivelsen.

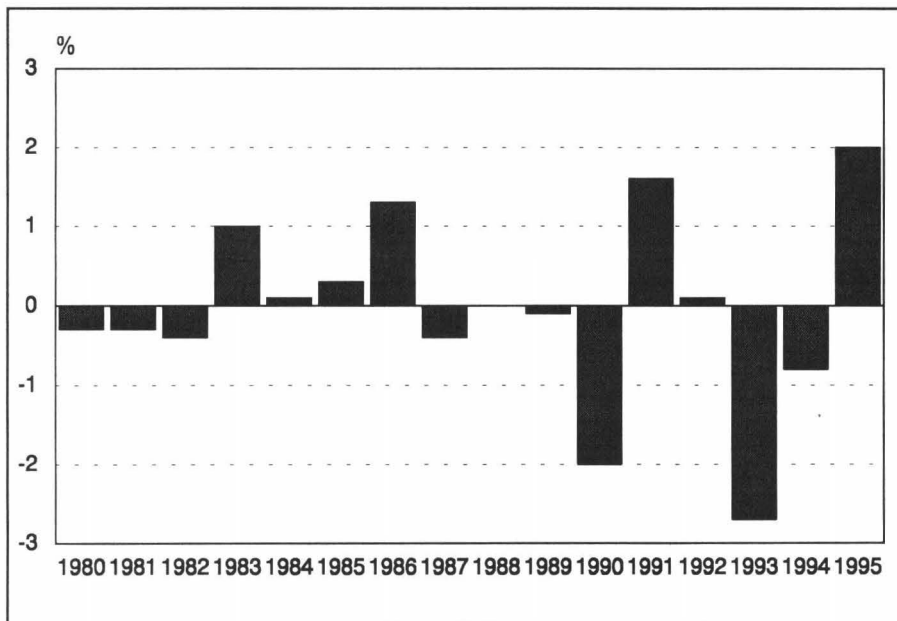
6.1 Fra budsjettforslag til vedtatt budsjett

I 1995 ble budsjettet vedtatt med vel 2 prosent høyere FoU-utgifter enn Regjeringens opprinnelige forslag, dvs. en økning på 180 mill. kroner. Det meste av denne økningen kom under Nærings- og energidepartementets budsjett, med bevilgningene til Norges forskningsråd og offentlige forsknings- og utviklingskontrakter (OFU) som største enkeltposter.

Figur 11 viser at det er relativt små prosentvise endringer i løpet av Stortingets budsjettbehandling på høstparten. I halvparten av budsjettårene i perioden var de samlede endringene mindre enn en halv prosent. I bare fire av årene oversteg endringene 2 prosent av forslaget. Det er ingen generell tendens når det gjelder endringenes retning. Budsjettforslaget ble beskåret

²³ Underlagsmateriale for dette kapitlet finnes i tabell 3 og 9 i rapportens del II.

i halvparten av tilfellene, men like ofte økt eller holdt uendret. Den relativt store reduksjonen i 1993 henger bl.a. sammen med at byggebevilgningene til universitetene ble kraftig redusert på grunn av sen framdrift og store forventede overføringer mellom budsjetterminene. Dessuten ble byggebevilgninger til det regionale høgskolesystemet flyttet til Statsbygg, noe som senere medførte økte driftsbevilgninger til husleie til disse institusjonene.

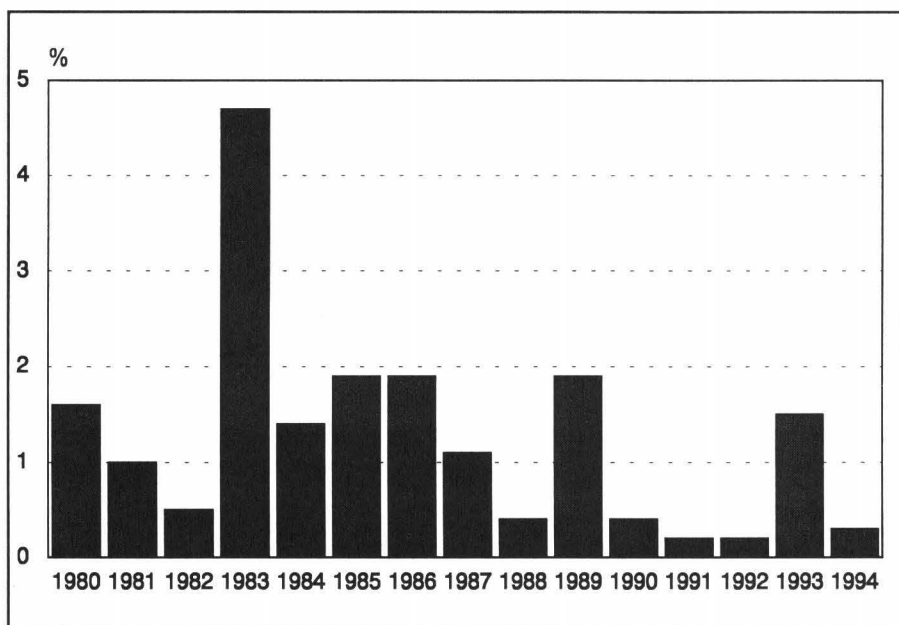
Figur 11 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Nettoendringer fra budsjettforslaget (St.prp. nr. 1; Gul bok) til det vedtatte statsbudsjettet (Budsj.innst. S. III.) i prosent av budsjettforslaget.

Figuren viser en tendens til større prosentvise endringer på 1990-tallet enn på 1980-tallet. Dette kan bl.a. henge sammen med at forskning har blitt viet større oppmerksomhet de senere årene, også på politisk nivå.

6.2 Endringer i løpet av budsjettperioden

Figur 12 viser at det hvert år i perioden 1980-94 er gitt tilleggsbevilgninger etter at statsbudsjettet er vedtatt (SIII). Nettoeffekten av de endrede bevilgningene har hver gang vært positiv, dvs. resultert i økte FoU-bevilgninger. Med unntak av 1983 har økningen utgjort 2 prosent eller mindre av de samlede FoU-bevilgningene i vedtatt budsjett (SIII). De store tilleggsbevilg-

ningene i 1983 henger bl.a. sammen med tilskudd til utviklingen av det nordiske Tele-X-samarbeidet. Med unntak av 1993 er det også en tendens til at det gis lavere prosentvise tilleggsbevilgninger på 1990-tallet enn på 1980-tallet; de er mindre enn en halv prosent. Tendensen for bevilgningsendringene i budsjettperioden synes altså å være motsatt av det vi så over for endringer fra forslag til vedtatt budsjett. I enkelte tilfeller er det en direkte korrespondanse. I 1993 ble det f.eks. gitt nærmere 130 millioner kroner i tilleggsbevilgninger. Dette skyldtes i første rekke økt husleie ved høyere utdanningsinstitusjoner som følge av at eieransvaret for bygningsmassen ble overført til Statsbygg (jf. avsnitt 6.1 over). I 1994 var tilleggsbevilgningene nede i vel 20 millioner kroner eller 0,3 prosent. Hvorvidt dette f.eks. skyldes bedret styring med FoU-bevilgningene enn tidligere har vi ikke kunnet gå inn på noen inngående analyse av innenfor rammen av denne rapporten.

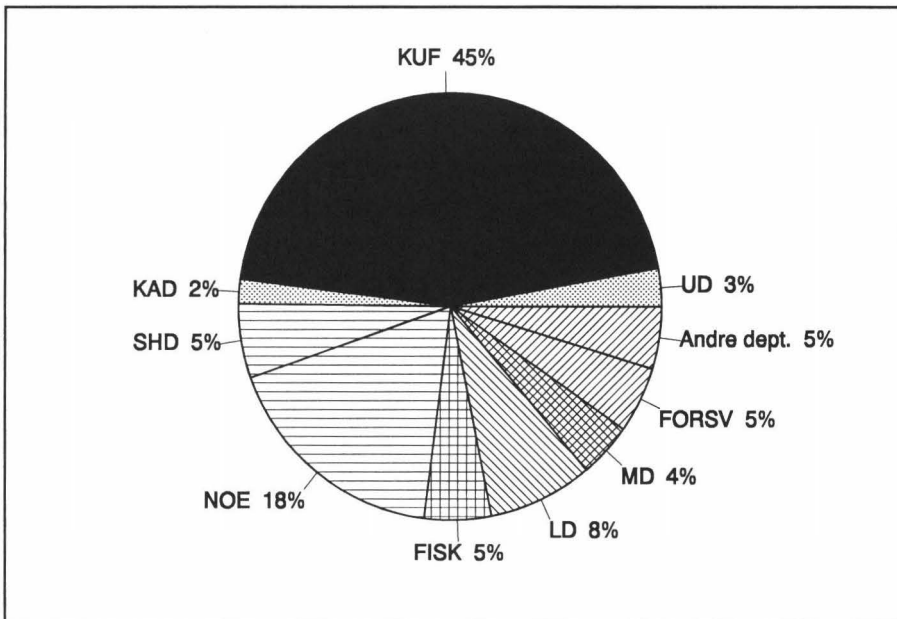

Figur 12 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Nettoendringer i løpet av budsjetterminen, dvs. etter det vedtatte statsbudsjettet (Budsj.innst. S. III.), i prosent av S. III.

7 Departementenes FoU-bevilgninger²⁴

7.1 FoU-bevilgningene i 1995

Figur 13 viser ordinære departementsbevilgninger²⁵ til FoU i 1995, fordelt på departement. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) står for de klart største FoU-bevilgningene. Nær halvparten av midlene bevilges over KUFs budsjett. Nest største bidragsyter er Nærings- og energidepartementet (NOE), med en snau femtedel av midlene. Til sammen stod de fire departementene som tidligere hadde forvaltningsansvar for et forskningsråd, dvs. de to over nevnte og Landbruksdepartementet og Fiskeridepartementet, for tre fjerdedeler av departementenes FoU-bevilgninger. 95 prosent av departementenes FoU-bevilgninger er samlet under de 9 departementene som er presentert for seg i figur 13.

Figur 13 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1995, etter departement. Prosent.

²⁴ Underlagsmateriale for dette kapitlet finnes i tabellene 4, 9, 10, 11 og 12 i rapportens del II.

²⁵ Dvs. eksklusive statens forretningsdrift og statsbankene.

Ikke bare er det stor forskjell mellom departementene når det gjelder FoU-bevilgningenes absolutte omfang. FoU-bevilgningenes ressursmessige plass i forhold til den samlede budsjetttrammen varierer betydelig mellom departementene. Tabell 6 viser FoU-bevilgningenes andel av totalbevilgningene over departementenes ordinære budsjettkapitler. Fire departementer skiller seg klart ut i denne henseende. Høyeste FoU-andel finner vi for *Nærings- og energidepartementet*. Hele 35 prosent av NOEs totale budsjettmidler i 1995 går til FoU.

Tabell 6 Bevilgninger totalt og til FoU over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1995, etter departement. FoU-bevilgningenes andel av totale bevilgninger.

Departement	Totalte bevilgninger (mill.kr)	Bevilgninger til FoU (mill.kr)	FoU-andel (%)
Utenriksdepartementet	10889	237	2,2
Kirke-, utdannings- og forskningsdep.	17333	3839	22,2
Kulturdepartementet	2776	51	1,8
Justis- og politidepartementet	7961	6	0,1
Kommunal- og arbeidsdepartementet	43243	151	0,4
Sosial- og helsedepartementet	14326	466	3,3
Barne- og familiedepartementet	16124	38	0,2
Nærings- og energidepartementet	4271	1509	35,3
Fiskeridepartementet	1606	417	26,0
Landbruksdepartementet	16205	686	4,2
Samferdselsdepartementet	17153	82	0,5
Miljøverndepartementet	2581	362	14,0
Administrasjonsdepartementet	7604	150	2,0
Finans- og tolldepartementet	31007	64	0,2
Forsvarsdepartementet	23724	429	1,8
Sum departementer	216803	8484	3,9
Sum annet ¹	146285	233	0,2
Sum vedtatt statsbudsjett 1995 ²	363088	8717	2,4

Note til tabell 6:

¹ Statens forretningsdrift og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.

² Eksklusive utlån, gjeldsavdrag m.v. og overføringer til Statens Petroleumsfond.

Dernest følger *Fiskeridepartementet*, der FoU-bevilgningene utgjør vel en fjerdedel av totalbudsjettet. Under *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet* er FoU-andelen 22 prosent, mens 14 prosent av *Miljøverndepartementets* samlede budsjett går til FoU.

7.2 Kort om de enkelte departementenes FoU-bevilgninger i 1995

I dette avsnittet vil vi gi en kortfattet konkret oversikt over hovedtrekk ved innholdet i FoU-bevilgningene under de ulike departementene, dvs. hva slags institusjoner, tiltak e.l. som mottar bevilgningene. Det refereres her i liten grad til beløpsstørrelser. Lesere som ønsker å danne seg et mer kvantitativt bilde henvises til tabell 12 i del 2 av denne rapporten. Der er det oppgitt *totale* bevilgninger for hvert budsjettkapittel som inneholder FoU. FoU-bevilgningene inngår her *sammen med* bevilgninger til andre formål.

Utenriksdepartementet

Av Utenriksdepartementets anslåtte FoU-utgifter i 1995 var mer enn 80 prosent knyttet til området *utviklingshjelp*. Multilateral bistand via FN og relaterte organisasjoner er en betydelig komponent, bl.a. tilskudd til Verdens helseorganisasjon og til landbruksforskning. Det gis imidlertid også annen støtte til forskning og forskningssamarbeid på området, bl.a. til Chr. Michelsens institutt gjennom DERAP, som er et forsknings- og aksjonsprogram for utviklingsland. Også Nordiska Afrikainstituttet får bevilgninger under dette området. Ellers støtter UD diverse forskningsprogrammer i regi av Norges forskningsråd.

UD støtter også samarbeid mellom universiteter m.m. i Norge og i utviklingsland gjennom Nasjonalt utvalg for utviklingsrelatert forskning (NUFU), som er en "paraplyavtale" mellom departementet og Universitetsrådet.

Det meste av de øvrige FoU-utgiftene over UD's budsjett er bidrag til *internasjonale organisasjoner*, bl.a. Nordisk ministerråd. Et eksempel på et institutt underlagt sistnevnte er Nordisk samisk institutt, som dermed får sine basismidler via en internasjonal institusjon.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet

Høyere utdanning

2,8 milliarder kroner, eller nesten tre fjerdedeler av FoU-bevilgningene under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets (KUF) budsjett går

til FoU ved institusjoner under programkategorien høyere utdanning. Vel 2 milliarder, eller tre fjerdedeler, av disse midlene igjen tilfaller universitetene.

Forskningsformål

1 milliard kroner, eller en drøy fjerdedel av KUFs samlede FoU-bevilgninger allokteres til programkategorien forskningsformål. Nesten to tredjedeler av disse er basisfinansiering til *Norges forskningsråd*. Derneft bevilges det meste av midlene til norsk deltakelse i *internasjonalt forskningssamarbeid* under denne programkategorien. De største enkeltpostene gjelder deltakelse i EU-programmer og i CERN (European Organization for Nuclear Research). Til sist bevilges tilskudd til mange *forskningsinstitutter* under dette programområdet. Dette gjelder statlige forskningsinstitutter, som Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI), Institutt for sosialforskning (INAS) og Instituttgruppa for samfunnsforskning (ISAF), men også private forskningsinstitutter som Institutt for samfunnsforskning (ISF), Institutt for fredsforskning (PRIO), Fr. Nansens institutt (FNI), Forskningsstiftelsen FAFO og Senter for internasjonal klima- og energipolitisk forskning (CICERO) og Europaprogrammet. I andre tilfeller, f.eks. når det gjelder basismidler til forskningsinstituttene i regionene, går bevilgningene via Norges forskningsråd. Her arbeides det for tiden med omlegging av finansieringsstruktur og -måte for instituttsektoren.

Kulturdepartementet

FoU-bevilgningene over Kulturdepartementets budsjett er relativt beskjedne, og det meste går til muséer og arkiver.

Justis- og politidepartementet

Det bevilges lite midler til FoU over Justis- og politidepartementets budsjett. Departementets FoU-engasjement er for tiden i hovedsak knyttet til et forskningsprogram om økonomisk kriminalitet. FoU-aktiviteten foregår i stor grad i samarbeid med Norges forskningsråd og Politihøgskolen. Departementet støtter dessuten forskning om rasistisk vold og terrorisme i regi av Norsk utenrikspolitisk institutt.

Kommunal- og arbeidsdepartementet

Nærmere halvparten av FoU-midlene er knyttet til *regional utvikling*, og en stor del av dem forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond

(SND), som bl.a. innbefatter virkemidler under det tidligere Distriktenes utbyggingsfond (DU). Forskningsinstituttene i regionene, tidligere benevnt regionale forskningsstiftelser²⁶, får i hovedsak sine grunnbevilgninger gjennom Norges forskningsråd (tidligere NORAS). KAD bidrar her gjennom prosjektstøtte og mer indirekte gjennom tilskuddene til fylkeskommunene, som yter noe basismidler til disse instituttene.

Departementet yter også tilskudd til forskningsinstitutter innenfor *arbeidslivsområdet*, bl.a. Statens arbeidsmiljøinstitutt, Arbeidsforskningsinstituttet og Institutt for industriell miljøforskning (IFIM) ved SINTEF. KAD støtter også forskningsprogrammer bl.a. om kommunal sektor og arbeidsmarkedet, de fleste i regi av Norges forskningsråd.

Sosial- og helsedepartementet

Helsevern

60 prosent av de samlede FoU-bevilgningene over Sosial- og helsedepartementets (SHD) budsjett i 1995, går til sykehus. Dette omfatter i hovedsak tilskudd til universitetssykehus, bl.a. Rikshospitalet, Det norske radiumhospitalet (inklusive Institutt for kreftforskning) og diverse regionsykehus. Nesten en fjerdedel av departementets FoU-budsjett går til andre helseinstitusjoner med større eller mindre innslag av FoU. Klart størst er bevilgningene til Statens institutt for folkehelse, men også Statens strålevern, Institutt for epidemiologisk kreftforskning (Kreftregisteret) og Statens helseundersøkelser m.fl. får det meste av sine bevilgninger her. Norsk institutt for sykehusforskning, som er en avdeling i SINTEF, får også basismidler over SHDs budsjett.

Sosialomsorg

Innen det sosialpolitiske området yter departementet grunnbevilgninger til bl.a. Norsk gerontologisk institutt og Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning. En annen betydelig oppdragstaker er Institutt for sosialforskning (INAS).

²⁶ En oversikt over disse er gitt i Ole Wiig og Britt Bruaas: Den samfunnsvitenskapelige instituttsektoren: En oversikt over institusjoner og forskningsressurser, i Terje Bruen Olsen (red.) *Institutter for anvendt samfunnsforskning. Kvalitet. Relevans. Publisering. Statistikk*, Norges forskningsråd 1993, s. 127 ff.

Barne- og familiedepartementet

Det bevilges relativt beskjedne FoU-midler over dette departementets budsjett. Bevilgningene omfatter bl.a. basismidler til Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) og Barnevernets utviklingssenter (BVU). Andre satsinger er FoU rettet mot familie- og likestillingspolitikk og barne- og ungdomspolitik. Støtten formidles tildels gjennom Norges forskningsråd.

Nærings- og energidepartementet

Som vi så over er Nærings- og energidepartementet (NOE) det departementet som har de klart største FoU-bevilgningene i forhold til sitt totale budsjett. FoU-bevilgningene som samlet utgjør 1½ milliarder kroner i 1995-budsjettet, gis i hovedsak under to programkategorier.

Forskning og utvikling

Bevilgningene under denne programkategorien dekker i hovedsak det tidligere Næringsdepartementets forvaltningsområder. *Norges forskningsråd* (tidligere under Norges Teknisk-Naturvitenskapelige forskningsråd, NTNf) forvalter 1 milliard kroner, som er to tredjedeler av NOEs samlede FoU-midler i 1995. Dette er det viktigste, men likevel bare ett av departementets FoU-politiske virkemidler. *Offentlige forsknings- og utviklingskontrakter* (OFU) er et annet virkemiddel, som administreres av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Bevilgningene til Forskningsrådet og OFU ble for øvrig økt betydelig i Stortingets budsjettbehandling før jul i 1994. SND har også egne rammer, bl.a. for tildeling av FoU-lån, som tidligere lå under Industrifondet. Mer enn 200 mill. kroner ble i 1995 bevilget til norsk deltakelse i *Det europeiske romfartssamarbeidet* (ESA). Bevilgningene kanaliseres via Norsk romsenter (NR), som for øvrig også selv deltar i FoU, bl.a. gjennom aktiviteten ved Andøya rakettskytefelt og Tromsø satellittstasjon. Disse tre områdene utgjorde til sammen over 90 prosent av departementets samlede FoU-bevilgninger i 1995.

Energi- og ressursforvaltning

Under det tidligere Olje- og energidepartementets område utføres FoU først og fremst i regi av Norges geologiske undersøkelse, Oljedirektoratet og Norges vassdrags- og energiverk. Departementet støtter også FoU-innsats innenfor området energiøkonomisering. Basisbevilgningen til Institutt for energiteknikk er nå i sin helhet integrert i bevilgningen til Norges forsk-

ningsråd. En betydelig del av FoU-aktiviteten under dette programområdet er organisert som programmer som kanaliseres gjennom forskningsrådet.

Fiskeridepartementet

Fiskeridepartementet (FD) har et relativt omfattende FoU-engasjement innen *fiskeri- og havbruksforskning*. Vel 400 millioner kroner, eller en fjerdedel av departementets samlede bevilgninger går til FoU-formål. Den største enkeltposten i FoU-budsjettet er tilskuddet til *Norges forskningsråd*, som er en oppfølging av departementets forpliktelser overfor det tidligere Norges fiskeriforskningsråd (NFFR). Det samlede tilskuddet er på nærmere 170 mill. kroner i 1995, dvs. 40 prosent av departementets samlede FoU-utgifter. Fiskeridepartementet finansierer også aktivitet ved flere større FoU-miljøer. Størst er *Havforskningsinstituttet* (HI), inklusive tilskudd til drift av forskningsfartøyene, som er vesentlige for HIs virksomhet. Medregnet forvaltningsoppgaver etc. mottok instituttet samlede bevilgninger på nærmere 270 millioner kroner i 1995. Bevilgningene til Forskningsrådet og HI inklusive forskningsfartøyene utgjør til sammen mer enn 90 prosent av departementets FoU-budsjett i 1995. Andre FoU-institutter som får bevilgninger over FDs budsjett er Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (tilsluttet NORUT-gruppen) og Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt.

Landbruksdepartementet

Utdanning og forskning

Vel 85 prosent av Landbruksdepartementets (LD) FoU-bevilgninger på nærmere 700 millioner kroner i 1995 er samlet under dette programområdet. Tilskuddet til *Norges forskningsråd* utgjør vel 110 millioner kroner, og er en oppfølging av LDs tidligere engasjement i Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF). De største enkeltbevilgningene går imidlertid til institusjoner innen *høyere utdanning*. Samlet bevilges mer enn 300 millioner kroner i 1995 til Norges landbrukshøgskole og Norges veterinærhøgskole. I tillegg finnes det en relativt omfattende flora av *forskningsinstitutter og institusjoner med FoU* under departementets forvaltningsområder. Det største instituttsektormiljøet er Norsk institutt for planteforskning, som er en sammenslutning av Statens forskningsstasjoner for landbruk og Statens plantevern. Blant andre instituttmiljøer innen dette programområdet kan nevnes Norsk institutt for skogforskning (NISK) og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF).

Matvarekvalitet, dyre- og plantehelse

Innenfor dette programområdet er Statens veterinære laboratorier (SVL) et sentralt virkemiddel. SVL omfatter landets offentlige veterinærvitenskapelige diagnoseinstitusjoner, med Veterinærinstituttet som en kjerne.

Miljø-, ressurs- og næringstiltak

Innenfor dette programområdet bevilges det bl.a. midler til Senter for jordfaglig miljøforskning (Jordforsk) og til Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS). Jordforsk får for øvrig grunnbevilgning fra to departementer; Miljøverndepartementet står for den andre halvdel av grunnbevilgningen.

Til slutt bør det nevnes at det for tiden arbeides med å samle de anvendte forskningsinstitusjonene innen landbrukssektoren i en forskningsstiftelse under LD.²⁷

Samferdselsdepartementet

Vegformål

Hovedtyngden av Samferdselsdepartementets relativt begrensede FoU-utgifter bevilges under denne programkategorien. En del av FoU-arbeidet utføres innenfor veietaten, bl.a. av Statens veglaboratorium, men det kjøpes også FoU-tjenester fra andre forskningsmiljøer. Mest betydelige er SINTEF og Transportøkonomisk institutt.

Forskning og utvikling

De øvrige FoU-bevilgningene er stort sett samlet under kapittel 1301 Forskning og utvikling. Samferdselsforskning står her sentralt, men det bevilges også penger til forskning om trafikk, sikkerhet og miljøvern.

Statens forretningsdrift

Det meste av FoU-aktiviteten under Samferdselsdepartementets forvaltningsområde har likevel foregått innenfor institusjoner som er organisert som statlig forretningsdrift. Dette gjelder bl.a. Norges statsbaner, Postverket og Luftfartsverket, som alle har noe FoU-aktivitet. Det er imidlertid særlig *Televerket* som har forvaltet FoU-ressurser av større omfang innenfor samferdselssektoren. Omorganiseringen og opprettelsen av statsaksjeselskapet

²⁷ Se f.eks. KUF-info 8/95, s. 7.

Telenor AS fra 1. november 1994 gjør imidlertid at denne etaten faller ut av kategorien statens forretningsdrift.

Miljøverndepartementet

Miljøvernforskning

Nærmere halvparten av Miljøverndepartementets FoU-bevilgninger er samlet under kapittel 1410 Miljøvernforskning. For det første gis det basisbevilgninger til flere forskningsinstitutter. Dette gjelder Norsk institutt for by- og regionforskning, Norsk institutt for luftforskning, Norsk institutt for vannforskning, Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning (NINA-NIKU) og Senter for jordfaglig miljøforskning (Jordforsk). Jordforsk får halvparten av basisbevilgningen fra Miljøverndepartementet og den andre halvparten fra Landbruksdepartementet. NINA-NIKU betraktes som en sammenslåing av det tidligere Norsk institutt for naturforskning (NINA) og forskningsvirksomhet innen kulturminnevern, som er skilt ut fra Riksantikvaren.

For det andre støtter departementet forskningsprogrammer på området. De nasjonale programmene forvaltes (i hovedsak) av Norges forskningsråd. I tillegg bevilges det rundt 12 millioner kroner til EU-programmer over departementets budsjett.

Ytre etater m.m.

Departementet finansierer også FoU-aktivitet utført av eller i regi av ytre etater. Dette gjelder blant annet Direktoratet for naturforvaltning, Statens forurensningstilsyn, Riksantikvaren og miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene. Det største enkeltstående FoU-miljøet under departementets forvaltningsområde er imidlertid Norsk polarinstitutt.

Administrasjonsdepartementet

Det meste av FoU-satsingen innenfor dette departementets forvaltningsområde skjer gjennom forskningsprogrammer og forvaltes av Norges forskningsråd. Noe FoU-midler kanaliseres også gjennom Direktoratet for forvaltningsutvikling - Statskonsult.²⁸

²⁸ Statens pensjonskasse sorterer også under dette departementet. En anslått arbeidsgiverdel for institusjoner som ikke selv svarer slik over eget budsjett, legges derfor til i beregningene. Se nærmere om dette i vedlegg 1.

Finans- og tolldepartementet

Hovedtyngden av FoU-ressursene under Finans- og tolldepartementets forvaltningsområde faller under bevilgningen til *Statistisk sentralbyrå*, særlig forskningsavdelingen. Ellers er departementets FoU-bevilgninger knyttet til forskningsprogrammer, og forvaltes i hovedsak av Norges forskningsråd.

Forsvarsdepartementet

Et hovedinstrument i FoU-aktiviteten under Forsvarsdepartementets forvaltningsområder er *Forsvarets forskningsinstitutt* (FFI), som i 1995 fikk et samlet basistilskudd på vel 150 millioner kroner. FFI ble i forbindelse med budsjettframlegget for 1995 omorganisert til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. I budsjettsammenheng innebærer dette bl.a. at man nå mottar et generelt driftstilskudd, mens det tidligere ble skilt mellom lønn og andre driftsutgifter som for ordinære statlige organer. Ellers foregår det meste av FoU-aktiviteten departementet finansierer i forbindelse med *utvikling og anskaffelse av forsvarsmateriell*. Det er ofte snakk om større utviklingskontrakter med norske eller utenlandske konserner, i noen tilfeller også internasjonale samarbeidstiltak. I tillegg omfatter Forsvarsdepartementets forvaltningsområde bevilgninger til enkelte *mindre institusjoner* med FoU-aktivitet, bl.a. Institutt for forsvarsstudier, Forsvarets mikrobiologiske laboratorium og Flymedisinsk institutt.

7.3 Omlegginger i departementsstrukturen på 1980- og 90-tallet

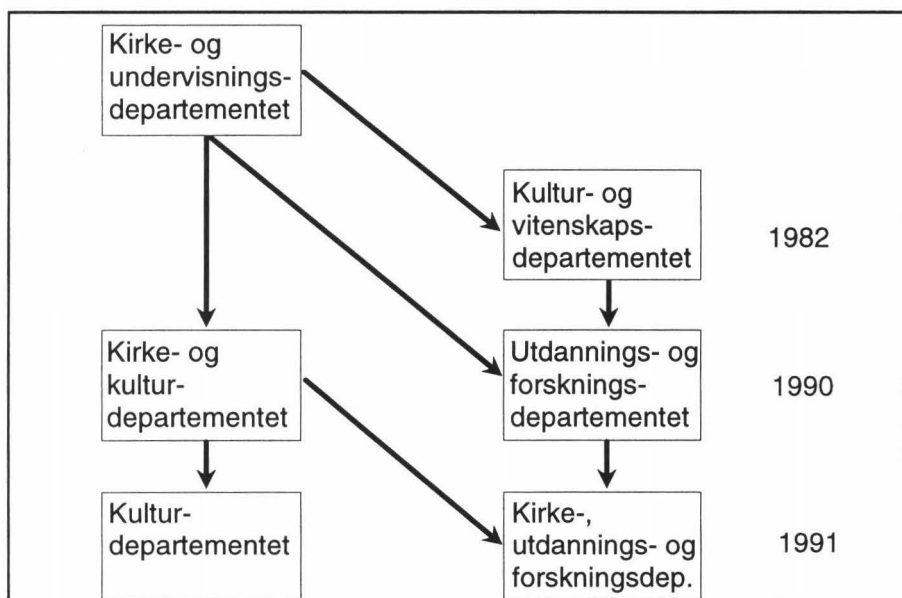
Departementsstrukturen har gjennomgått enkelte større endringer i løpet av 1980- og 90-tallet. Når vi i avsnitt 7.4 nedenfor skal beskrive hovedtrekk ved utviklingen i FoU-bevilgninger over de enkelte departementenes budsjetter må vi ta hensyn til dette. Endringene gjelder tre komplekser av forvaltningsområder, de som i 1995 sorterer under:

1. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet
2. Nærings- og energidepartementet og Utenriksdepartementet
3. Kommunal- og arbeidsdepartementet, Administrasjonsdepartementet og Barne- og familiedepartementet

Nedenfor følger en kort beskrivelse av hovedtrekk ved forvaltningsutviklingen.

Forvaltningsområder under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet

Fire hovedforvaltningsområder faller inn under disse to departementene i dag. Det gjelder kirkesaker, kultursaker, forskning og utdanning. Disse er blitt organisert på ulike måter i den aktuelle perioden (Figur 14). På begynnelsen av 1980-tallet hadde det daværende *Kirke- og undervisningsdepartementet* (KUD) ansvaret for alle de fire områdene. I 1982 ble *Kultur- og vitenskapsdepartementet* (KVD) skilt ut, og bestod ved siden av KUD fram til 1990. Etter et kort intermesso med *Utdannings- og forskningsdepartementet* og *Kirke- og kulturdepartementet*, ble kirkesakene flyttet sammen med utdannings- og forskningssaker i KUF fra 1991. Det er også dagens ordning.

Figur 14 Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kulturdepartementet.

Forvaltningsområder under Nærings- og energidepartementet og Utenriksdepartementet

Det nåværende Nærings- og energidepartementet (NOE) omfatter forvaltningsområder som på begynnelsen av 1980-tallet var organisert i *Departementet for industri og håndverk*, eller *Industridepartementet* (ID) som det het fra 1986, og *Olje- og energidepartementet* (OED). I 1988 ble ID slått sammen med deler av det tidligere *Departementet for handel og skipsfart* (Handelsdepartementet) til *Næringsdepartementet* (ND). I 1993 fusjonerte ND og OED til det nåværende NOE (Figur 15).

1980	1984	1988	1990
Olje- og energidepartementet			Nærings- og energidepartementet
Departementet for industri og håndverk	Næringsdepartementet		
Departementet for handel og skipsfart		Utenriksdepartementet	Utenriksdepartementet
Utenriksdepartementet	Utenriksdepartementet		
Departementet for utviklingshjelp			

Figur 15 Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Nærings- og energidepartementet og Utenriksdepartementet.

Resten av *Departementet for handel og skipsfart*, i hovedsak utenrikshandelen, gikk fra 1988 inn i Utenriksdepartementet. Den andre større omorganiseringen under Utenriksdepartementets nåværende forvaltningsområder gjelder utskillelsen av *Departementet for utviklingshjelp* (DUH) i perioden 1984-89. DUH ble igjen integrert i UD fra 1990.

Forvaltningsområder under Kommunal- og arbeidsdepartementet, Barne- og familiedepartementet og Administrasjonsdepartementet

Departementsstrukturen på disse forvaltningsområdene har vært nokså omskiftelig i perioden, og de tre departementene har betydelig felles forhistorie. Fram til 1989 var forvaltningsområdene dekket av *Kommunal- og arbeidsdepartementet* (KAD) og *Forbruker- og administrasjonsdepartementet* (FAD). Fra 1990 ble arbeidsmarkedssakene under KAD slått sammen med deler av FAD til *Arbeids- og administrasjonsdepartementet* (AAD). Resten av KADs saksfelt ble beholdt i *Kommunaldepartementet* (KD). Samtidig ble det opprettet et eget *Barne- og familiedepartement* (BFD), med utgangspunkt i resten av FAD. I 1993 ble det gamle *Kommunal- og arbeidsdepartementet* gjenforent. Samtidig ble Administrasjonsdepartementet (AD) opprettet, mens BFD ble beholdt.

1980	1990	1993
Kommunal- og arbeidsdepartementet	Kommunaldepartementet	Kommunal- og arbeidsdepartementet
Forbruker- og administrasjonsdepartementet	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	
		Barne- og familiedepartementet

Figur 16 Utviklingen i departementsstrukturen 1980-95 under forvaltningsområder som i 1995 sorterer under Kommunal- og arbeidsdepartementet, Administrasjonsdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

7.4 Utviklingen i departementenes FoU-bevilgninger 1983-95

For å etablere en mest mulig sammenlignbar tidsrekke på departementsnivå gjennom perioden har vi med utgangspunkt i avsnitt 7.3 valgt dels å slå sammen, dels å splitte departementsstrukturen ut fra felles historie. Avvikene fra dagens struktur blir dermed kort oppsummert følgende:

Når vi nedenfor snakker om *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet m.m.* omfatter dette alle departementene som i perioden har eksistert under det nåværende Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets og Kulturdepartementets forvaltningsområder.

På samme måte omfatter *Kommunal- og arbeidsdepartementet m.m* forvaltningsområder under dagens Kommunal- og arbeidsdepartementet, Administrasjonsdepartementet, og Barne- og familiedepartementet.

Det tidligere Departementet for handel og skipsfart er imidlertid delt mellom *Nærings- og energidepartementet* og *Utenriksdepartementet*. Ellers omfatter disse to departementene alle tidligere konstruksjoner på sine respektive områder.

Blant andre mer spesielle forhold vil vi peke på følgende:

Anslåtte *sentralt innbetalte arbeidsgiverinnskudd til Statens pensjonskasse* er inkludert i tallene for Administrasjonsdepartementet og derfor inkludert i kategorien Kommunal- og arbeidsdepartementet m.m.

Under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Nærings- og energidepartementet og Landbruksdepartementet er tidsserien korrigert for de tidligere forskningsrådenes (NAVF, NLVF og NTNF) del av *tippemidlene*. Konkret innebærer dette at disse midlene er lagt til FoU-bevilgningene for hvert av de tre departementene.

Tilskuddene fra *Konsesjons- og måragiftsfondene* ble inntil 1993 fordelt i en egen proposisjon, dvs. utenom det ordinære statsbudsjettet. Siden er disse midlene integrert i budsjettet, og i analysen derfor plussert på FoU-bevilgningene under Nærings- og energidepartementet m.m. for den aktuelle perioden.

Samlet overblikk

Tabell 7 viser utviklingen i FoU-bevilgningene fra 1983 til 1995 for de ulike departementene. Indeksen viser betydelig vekst i FoU-bevilgningene under Fiskeridepartementet og Sosial- og helsedepartementet, men også Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets, Samferdselsdepartementets og Miljøverndepartementets FoU-bevilgninger vokser mer enn gjennomsnittet av alle departementene. Den høyeste prosentvise veksten finner vi riktignok under Justis- og politidepartementet, men FoU-bevilgningene under dette departementet er *meget* lave; 6 mill. kroner eller 0,1 prosent av departementets totalbudsjett i 1995 (jf. tabell 6). De øvrige departementene vokser mindre enn gjennomsnittet. Det er imidlertid bare under Forsvarsdepartementet vi registrerer realnedgang i perioden.

Tabell 7 FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) i 1983 og 1995, etter departement. Departementsstruktur 1995. Eksklusive statsbankene og statens forretningsdrift.

Departement	FoU-bevilgninger.			
	Løpende priser.		Indeks (1983=100)	
	SIII 1983	SIII 1995	Løpende priser	Faste priser
Utenriksdepartementet	105	237	226	132
Kirke-, utd.- og forskningsdep. m.m. ¹	1176	3889	331	193
Justis- og politidepartementet	1	6	601	351
Kommunal- og arbeidsdep. m.m. ²	144	338	319	137
Sosial- og helsedepartementet ³	133	466	351	205
Nærings- og energidepartementet	565	1509	267	156
Fiskeridepartementet	116	417	361	210
Landbruksdepartementet	296	686	232	135
Samferdselsdepartementet	25	82	328	192
Miljøverndepartementet	124	362	292	171
Finans- og tolldepartementet	32	64	201	118
Forsvarsdepartementet	303	429	142	83
Totalt	3019	8484	281	164

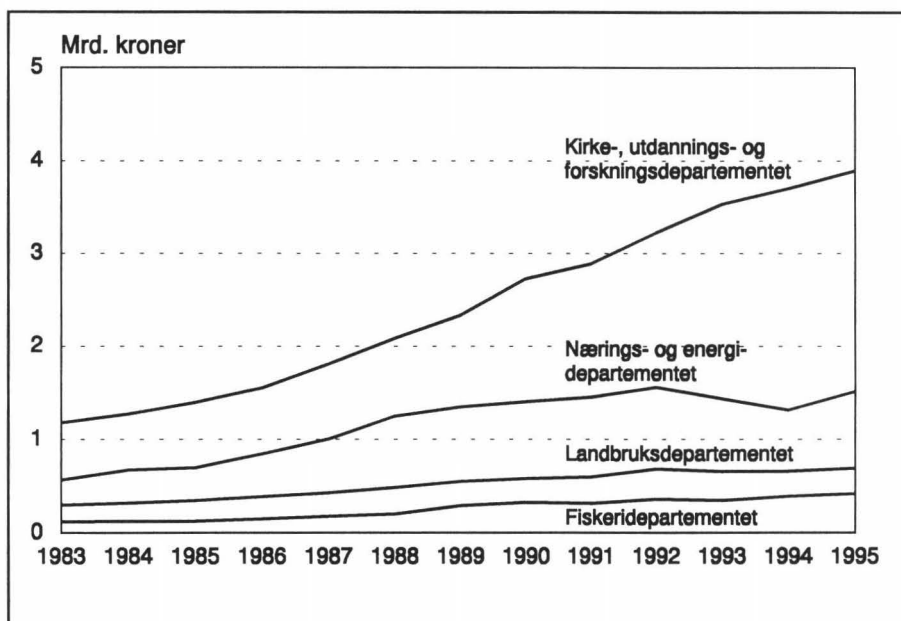
Noter til tabell 7:

- ¹ Inkl. Kulturdepartementet og tidligere departementer på området
- ² Inkl. Administrasjonsdepartementet, Barne- og familiedepartementet og tidligere departementer på området. Inkluderer også sentralt innbetalte innskudd i Statens pensjonskasse.
- ³ 1995-beløpet inkluderer en mindre bevilgning over trygdebudsjettet.

Forskningsrådets forvaltningsdepartementer

Figur 17 viser mer detaljert utviklingen i de samlede FoU-bevilgninger under de fire departementene som tidligere hadde forvaltningsansvar for et forskningsråd, og nå bidrar med basisbevilgninger til Norges forskningsråd.

FoU-bevilgningene over *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets* (KUF) budsjett har, som vi ser, hatt en jevn og relativt sterk vekst fra 1983 til 1995. Veksten har vært noe sterkere etter 1986. Det magre 1991-budsjettet er ellers den eneste større uregelmessigheten i kurven for dette forvaltningsområdet.

Figur 17 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mrd.kroner. Løpende priser.

Utviklingen i FoU-bevilgningene over *Nærings- og energidepartementets* (NOE) budsjett er langt mer ujevn. Fram til 1988 er utviklingen nokså parallell til den under KUF. Deretter flater kurven for NOE ut fram til og med 1992. Fra 1993-budsjettet går departementets FoU-bevilgninger ned. Dette henger i hovedsak sammen med omorganiseringen av forskningsråds-systemet og reduserte FoU-bevilgninger den veien. En del av forklaringen er riktig nok at bevilgningene til forskningsrådets fellesadministrasjon ble trukket ut av NOEs budsjett og bevilget samlet under KUFs budsjett.

FoU-bevilgningene under *Fiskeridepartementet* vokste prosentvis ganske sterkt på slutten av 1980-tallet. Dette hang bl.a. sammen med en kraftig bevilgningsøkning fra 1988 til 1989 til det daværende Norges fiskeriforskningsråd (NFFR) og større utstørsbevilgninger i forbindelse med et forskningsfartøy. Departementets FoU-midler gikk også reelt ned fra 1992 til 1993, noe som igjen henger sammen med opprettelsen av Norges forskningsråd og påfølgende omlegginger i budsjettering av forskningsråds-bevilgningene. Ellers har FoU-bevilgningene under dette departementet vært relativt jevnt stigende i perioden.

FoU-bevilgningene under *Landbruksdepartementet* økte relativt jevnt fram til opprettelsen av Norges forskningsråd i 1993. Fra 1993 var det også

her en nedgang, som i hovedsak skyldes omleggingen av bevilgningene til Forskningsrådets fellesadministrasjon. 1995-budsjettet ga imidlertid ny vekst i departementets FoU-midler.

Noe av forklaringen på veksten under Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet kan imidlertid knyttes til økt utgiftsføring av oppdragsinntekter i statsbudsjettet. Dette er nærmere behandlet under kapittel 5 foran.

Andre departementer

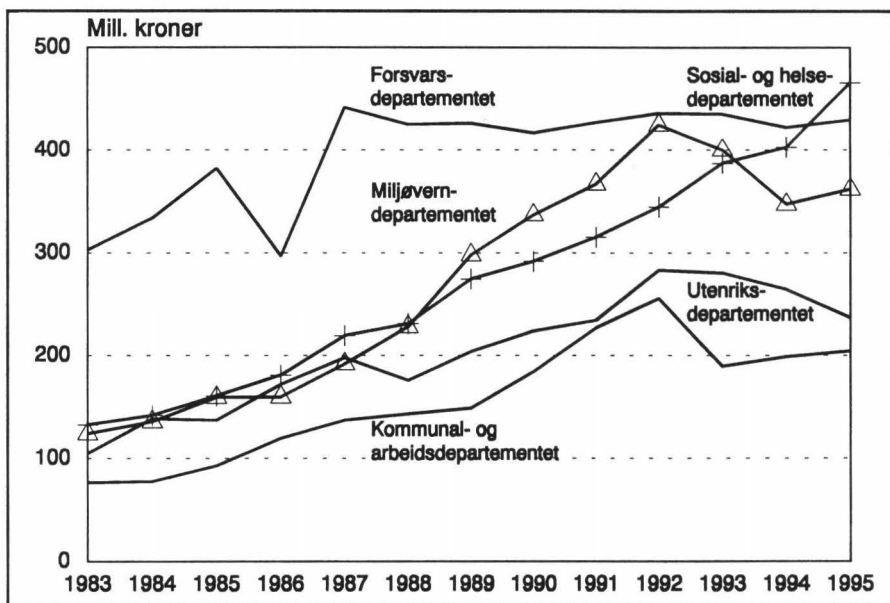
FoU-bevilgningene under de fem departementene som er representert i figur 18 har utviklet seg relativt forskjellig. Etter relativt store svingninger fram til 1987 har *Forsvarsdepartementets* FoU-bevilgninger ligget relativt stabilt på vel 400 millioner kroner. De store svingningene rundt midten av 1980-tallet henger bl.a. sammen med svingninger i bevilgningene til utstøys- og materiellanskaffelser.

For de øvrige fire departementene i figur 18 er perioden fram til 1992 preget av økte FoU-bevilgninger. For *Sosial- og helsedepartementet* fortsetter denne trenden perioden ut. For de øvrige representerer 1993-budsjettet et klart brudd.

For *Kommunal- og arbeidsdepartementets* vedkommende henger bruddet tildels sammen med at en stor del av tilskuddene til regional utvikling skilles ut av departementets ordinære særbudsjett, og legges under Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), som ikke er med i tallene i figuren.

Miljøverndepartementets bevilgninger er generelt blitt beskåret utover på 1990-tallet, en utvikling som også har fått konsekvenser for FoU-bevilgningene fra 1993. 1995-budsjettet gir igjen en viss vekst i FoU-midlene.

For *Utenriksdepartementets* vedkommende henger nedgangen i 1995-budsjettet i hovedsak sammen med ferdigstilling av forskningsfartøyet "Dr. Fridtjof Nansen".

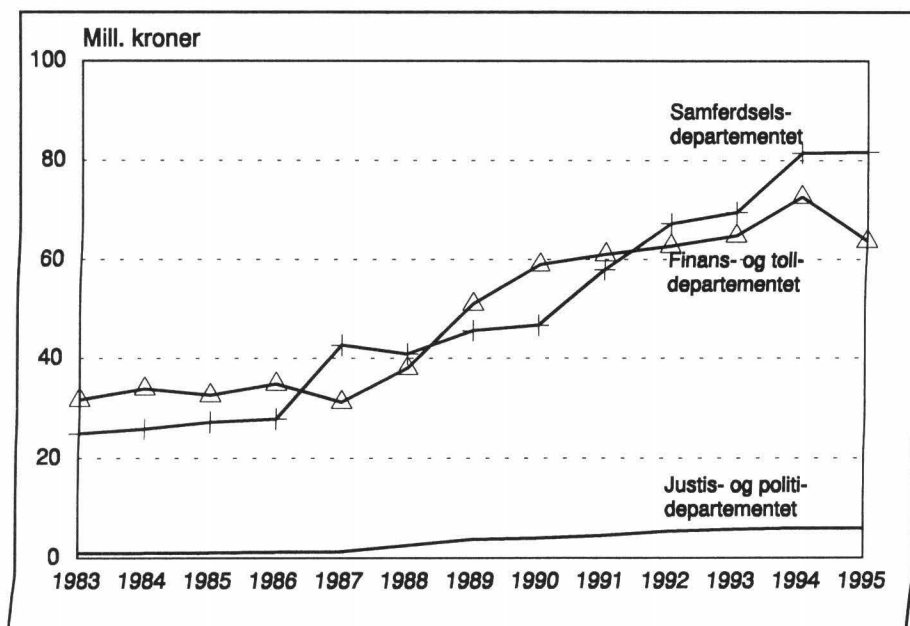

Figur 18 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mill. kroner. Løpende priser.

Note til figuren:

- ¹ Kurven for Kommunal- og arbeidsdepartementet (m.m.) er her eksklusive sentralt innbetalte innskudd til Statens pensjonskasse.

Figur 19 viser utviklingen for de tre departementene som forvalter minst FoU-midler. *Samferdsdepartementets* FoU-bevilgninger viser en stigende tendens, om enn noe trinnvis og ujevn i perioder. Igjen er det grunn til å minne om at statens forretningsdrift er holdt utenfor i denne analysen. FoU-bevilgningene under *Finans- og tolldepartementets* område viser en nesten motsatt trinnvis utvikling av den vi ser for Samferdsdepartementet. Nedgangen i 1995-budsjettet skyldes redusert forsknings- og utredningsvirksomhet under departementets ansvarsområder, og dessuten at Europa-programmet er overført til Kirke- utdannings- og forskningsdepartementets budsjett. *Justis- og politidepartementets* FoU-utgifter har vokst noe, men utgjør fortsatt ikke mer enn i alt 6 millioner kroner.

Figur 19 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95 for utvalgte departementer. Mill. kroner. Løpende priser.

Del II

Tabeller

Tabell 1 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, totalt og i forhold til utvalgte nøkkeltall. Løpende priser.

År	FoU-bevilgninger 1) (mill. kr)	Totale bevilgninger 2) (mill.kr)	FoU-andel (%)	Bruttonasjonalprodukt (BNP) 3) (mill.kr)	FoU-andel (%)	Folketall 1000 innbyggere 4) (mill.kr)	FoU-bevilgninger pr. innbygger (kr)
1980	2 242	107 824	2,08	285 045	0,79	4 086	549
1981	2 460	125 080	1,97	327 674	0,75	4 100	600
1982	2 840	139 314	2,04	362 270	0,78	4 115	690
1983	3 124	157 762	1,98	402 197	0,78	4 128	757
1984	3 460	170 632	2,03	452 512	0,76	4 140	836
1985	3 791	194 190	1,95	500 200	0,76	4 153	913
1986	4 179	225 225	1,86	513 718	0,81	4 167	1 003
1987	5 012	247 065	2,03	561 480	0,89	4 187	1 197
1988	5 692	260 797	2,18	583 277	0,98	4 209	1 352
1989	6 474	284 911	2,27	621 385	1,04	4 227	1 532
1990	7 103	305 685	2,32	660 551	1,08	4 241	1 675
1991	7 437	329 833	2,25	686 688	1,08	4 262	1 745
1992	8 269	347 568	2,38	702 952	1,18	4 286	1 929
1993	8 485	371 588	2,28	734 500	1,16	4 312	1 968
1994	8 626	377 261	2,29	774 200	1,11	4 325	1 994
1995	8 717	363 088	2,40	832 700	1,05	4 351	2 003

- 1) Inklusive statens forretningsdrift, statsbankene og sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.
- 2) Eksklusive utlån, gjeldsavdrag m.v. og overføringer til Statens Petroleumsfond.
- 3) Kilde: Revidert nasjonalbudsjett 1995 og tidligere årganger. Anslag for 1995
- 4) Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2

Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95 i løpende og faste 1980-priser.

År	FoU-bevilgninger. 1) Løpende priser (mill.kr)	Vekst fra året før. Løpende priser (%)	De- flator 2)	FoU-bevilgninger. Faste 1980-priser (mill.kr)	Vekst fra året før. Faste 1980-priser (%)
1980	2 242	-	100	2 242	-
1981	2 460	9,7	114	2 165	-3,4
1982	2 840	15,5	126	2 247	3,8
1983	3 124	10,0	137	2 278	1,4
1984	3 460	10,8	146	2 376	4,3
1985	3 791	9,6	154	2 463	3,6
1986	4 179	10,3	165	2 534	2,9
1987	5 012	19,9	179	2 795	10,3
1988	5 692	13,6	191	2 975	6,4
1989	6 474	13,7	200	3 235	8,7
1990	7 103	9,7	209	3 407	5,3
1991	7 437	4,7	216	3 450	1,3
1992	8 269	11,2	221	3 750	8,7
1993	8 485	2,6	226	3 761	0,3
1994	8 626	1,7	229	3 770	0,2
1995	8 717	1,0	235	3 717	-1,4

- 1) Inklusive statens forretningsdrift, statsbankene og sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.
- 2) Basert på gjennomsnittlig årlig endring i konsumprisindeksen. Kilder: Revidert nasjonalbudsjett 1995; Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95. Endringer i løpet av budsjettprosessen. Løpende priser.

År	Budsjettforslaget iflg. St.prp. nr.1 (Gul bok)	Nytt forslag (ved regjerings-skifte)	Endring i forhold til St.prp. nr.1 (Gul bok)		Vedtatt statsbudsjett (Budsj.innst. S III)	Endring i forhold til St.prp. nr.1 (Gul bok)		Vedtatt statsbudsjett inklusive bevilgningsendringer 2)	Endring i forhold til SIII 3)	
	(mill.kr)		(mill.kr)	(mill.kr)		(%)	(mill.kr)		(mill.kr)	(%)
1980	2 249				2 242	-7	-0,3	2 278	36	1,6
1981	2 466				2 460	-7	-0,3	2 485	25	1,0
1982	2 852	2833	-20	-0,7	2 840	-12	-0,4	2 855	15	0,5
1983	3 092				3 124	32	1,0	3 272	148	4,7
1984	3 456				3 460	4	0,1	3 509	49	1,4
1985	3 778				3 791	12	0,3	3 864	74	1,9
1986	4 127				4 179	52	1,3	4 257	77	1,9
1987	5 030				5 012	-19	-0,4	5 065	53	1,1
1988	5 693				5 692	-1	0,0	5 715	24	0,4
1989	6 482				6 474	-8	-0,1	6 594	120	1,9
1990	7 249	7127	-121	-1,7	7 103	-146	-2,0	7 128	26	0,4
1991	7 323	7525	202	2,8	7 437	115	1,6	7 450	13	0,2
1992	8 264				8 269	5	0,1	8 287	18	0,2
1993	8 719				8 485	-234	-2,7	8 613	128	1,5
1994	8 697				8 626	-71	-0,8	8 648	22	0,3
1995	8 542				8 717	174	2,0	-	-	-

1) Inklusive statens forretningsdrift, statsbankene og sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.

2) Bevilgningsendringer i løpet av budsjetterminen, dvs. etter at budsjettet er vedtatt (SIII).

3) Vi har her ikke tatt hensyn til Stortingets fullmakt til Finansdepartementet om å innspare inntil 154 mill. kroner under post 01 Lønn og godtgjørelser i 1992. (Stortingsforhandlinger nr. 23, 1992-93, s. 2322).

Tabell 4

Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1980-95, etter finansieringsmåte. Løpende priser.

År	FoU-bevilgninger (mill.kr)	Herav:						Dept. andel av totale FoU-bevilgninger (%)
		Anslått innskudd Statens Pensjonskasse (mill.kr)	Tippe-midler (mill.kr)	Avsetning fra Konsepsjons- og Måravgiftsfondene (mill.kr)	Statens forretningsdrift (mill.kr)	Statsbankene (mill.kr)	Ordinære bevilgninger over dept. særbudsjetter (mill.kr)	
1980	2 242	50	157	1	90	0	1 945	86,7
1981	2 460	55	175	3	101	32	2 093	85,1
1982	2 840	62	238	3	113	0	2 424	85,3
1983	3 124	68	272	17	105	0	2 662	85,2
1984	3 460	73	220	23	124	0	3 020	87,3
1985	3 791	80	254	32	135	31	3 259	86,0
1986	4 179	87	292	33	152	28	3 587	85,8
1987	5 012	85	313	38	186	71	4 320	86,2
1988	5 692	87	216	39	280	34	5 035	88,5
1989	6 474	94	218	39	324	95	5 704	88,1
1990	7 103	101	218	43	320	95	6 326	89,1
1991	7 437	101	219	44	323	77	6 674	89,7
1992	8 269	118	196	-	308	149	7 498	90,7
1993	8 485	123	-	-	315	257	7 789	91,8
1994	8 626	127	-	-	384	262	7 854	91,0
1995	8 717	134	-	-	89	145	8 350	95,8

Tabell 5 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett 1983-95 (SIII), etter hovedformål. Mill. kr. Løpende priser.

Hovedformål	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske													
Jord-, skogbruk, jakt og ferskvannsfiske	205	211	234	262	279	280	332	336	325	358	403	372	377
Fiske og fangst	139	171	151	186	247	264	364	407	408	496	459	495	482
Industri og annen næringsvirksomhet													
Olje-, gassutvinning	55	43	81	95	138	155	138	130	151	160	145	123	151
Industri	286	346	346	459	532	615	748	770	783	904	1 031	984	1 019
Øvrig næringsvirksomhet	29	37	45	45	41	45	44	49	45	50	57	54	63
Energi	121	130	142	154	169	193	211	291	298	303	247	211	192
Transport og telekommunikasjon	136	159	179	198	253	333	384	383	408	434	400	445	150
Boligforhold, fysisk planlegging	33	36	38	40	40	47	39	35	40	45	33	24	24
Miljøvern	83	83	92	96	110	137	170	197	240	260	251	220	226
Helse	203	227	254	281	317	330	373	396	415	392	473	471	549
Sosiale forhold	36	38	40	46	55	63	69	73	86	96	109	106	108
Kulturelle forhold	34	37	37	42	43	43	51	53	59	68	86	93	113
Utdanningsforhold	13	12	7	8	13	20	27	24	23	25	26	25	25
Arbeidsforhold	35	35	43	46	45	44	52	56	64	61	61	67	69
Offentlig forvaltning, økonomisk planlegging	102	111	121	132	154	188	207	216	222	249	285	255	281
Utforskning og utnyttning av jorden og atmosfæren													
Kontinentalsokkelundersøkelser	11	42	29	32	32	32	34	30	20	19	38	40	42
Øvrige undersøkelser	29	32	50	64	82	90	118	125	141	170	216	224	226
Allmennvitenskapelig utvikling	1 246	1 348	1 479	1 641	1 910	2 225	2 516	2 943	3 109	3 551	3 503	3 755	3 942
Romvirksomhet	25	27	36	53	108	163	168	172	179	197	230	238	247
Forsvar	304	335	385	300	444	428	431	418	422	430	432	424	431
Totalt 1)	3 124	3 460	3 791	4 179	5 012	5 692	6 474	7 103	7 437	8 269	8 485	8 626	8 717

1) Inklusive statens forretningsdrift, statsbankene og sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.

Tabell 6

Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedformål. Prosent.

Hovedformål	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske													
Jord-, skogbruk, jakt og ferskvannsfiske	6,6	6,1	6,2	6,3	5,6	4,9	5,1	4,7	4,4	4,3	4,7	4,3	4,3
Fiske og fangst	4,4	5,0	4,0	4,5	4,9	4,6	5,6	5,7	5,5	6,0	5,4	5,7	5,5
Industri og annen næringsvirksomhet													
Olje-, gassutvinning	1,8	1,2	2,1	2,3	2,8	2,7	2,1	1,8	2,0	1,9	1,7	1,4	1,7
Industri	9,2	10,0	9,1	11,0	10,6	10,8	11,6	10,8	10,5	10,9	12,1	11,4	11,7
Øvrig næringsvirksomhet	0,9	1,1	1,2	1,1	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7
Energi	3,9	3,8	3,7	3,7	3,4	3,4	3,3	4,1	4,0	3,7	2,9	2,4	2,2
Transport og telekommunikasjon	4,4	4,6	4,7	4,7	5,1	5,9	5,9	5,4	5,5	5,2	4,7	5,2	1,7
Boligforhold, fysisk planlegging	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3
Miljøvern	2,7	2,4	2,4	2,3	2,2	2,4	2,6	2,8	3,2	3,1	3,0	2,6	2,6
Helse	6,5	6,6	6,7	6,7	6,3	5,8	5,8	5,6	5,6	4,7	5,6	5,5	6,3
Sosiale forhold	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2
Kulturelle forhold	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	1,0	1,1	1,3
Utdanningsforhold	0,4	0,4	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Arbeidsforhold	1,1	1,0	1,1	1,1	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,7	0,7	0,8	0,8
Offentlig forvaltning, økonomisk planlegging	3,3	3,2	3,2	3,2	3,1	3,3	3,2	3,0	3,0	3,0	3,4	3,0	3,2
Utforskning og utnyttning av jorden og atmosfæren													
Kontinentalsokkelundersøkelser	0,3	1,2	0,8	0,8	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,4	0,5	0,5
Øvrige undersøkelser	0,9	0,9	1,3	1,5	1,6	1,6	1,8	1,8	1,9	2,1	2,5	2,6	2,6
Allmennvitenskapelig utvikling	39,9	39,0	39,0	39,3	38,1	39,1	38,9	41,4	41,8	42,9	41,3	43,5	45,2
Romvirksomhet	0,8	0,8	0,9	1,3	2,2	2,9	2,6	2,4	2,4	2,4	2,7	2,8	2,8
Forsvar	9,7	9,7	10,2	7,2	8,9	7,5	6,7	5,9	5,7	5,2	5,1	4,9	4,9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabell 7

Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedgruppe av primærmottakere. Mill. kr. Løpende priser.

År	Universiteter og høyskoler	Andre forskningssteder	Forskningsråd	Andre	Utlandet	Totalt 1)
1983	1 150	698	709	445	122	3 124
1984	1 238	753	767	540	161	3 460
1985	1 355	834	842	603	157	3 791
1986	1 495	915	1 044	508	217	4 179
1987	1 687	1 066	1 182	690	388	5 012
1988	1 881	1 227	1 451	727	407	5 692
1989	2 109	1 433	1 557	922	454	6 474
1990	2 507	1 515	1 704	901	475	7 103
1991	2 632	1 511	1 841	941	512	7 437
1992	2 950	1 629	2 057	1 094	539	8 269
1993	3 042	1 655	2 195	1 048	545	8 485
1994	3 294	1 719	1 887	1 083	643	8 626
1995	3 421	1 391	2 172	984	749	8 717

- 1) Inklusive statens forretningsdrift, statsbankene og sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.

Tabell 8

Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1983-95, etter hovedgruppe av primærmottakere. Prosent.

År	Universitet og høyskoler	Andre forskningssteder	Forskningsråd	Andre	Utlandet	Totalt
1983	36,8	22,3	22,7	14,2	3,9	100,0
1984	35,8	21,8	22,2	15,6	4,6	100,0
1985	35,7	22,0	22,2	15,9	4,1	100,0
1986	35,8	21,9	25,0	12,1	5,2	100,0
1987	33,7	21,3	23,6	13,8	7,7	100,0
1988	33,0	21,6	25,5	12,8	7,1	100,0
1989	32,6	22,1	24,0	14,2	7,0	100,0
1990	35,3	21,3	24,0	12,7	6,7	100,0
1991	35,4	20,3	24,8	12,6	6,9	100,0
1992	35,7	19,7	24,9	13,2	6,5	100,0
1993	35,8	19,5	25,9	12,3	6,4	100,0
1994	38,2	19,9	21,9	12,6	7,5	100,0
1995	39,2	16,0	24,9	11,3	8,6	100,0

Tabell 9 Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1993-1995, etter departement og stadium i budsjettprosessen. Mill.kroner. Løpende priser.

Departement	1993			1994			1995	
	Budsjett- forslaget iflg. St.prp. nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III)	Vedtatt stats- budsjett inklusive endrede bevilgn.	Budsjett- forslaget iflg. St.prp.nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III)	Vedtatt stats- budsjett inklusive endrede bevilgn.	Budsjett- forslaget iflg. St.prp.nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III.)
Utenriksdept.	280	280	280	260	264	273	238	237
Kirke-, utdannings- og forsk- ningsdept.	3 675	3 489	3 511	3 629	3 653	3 610	3 841	3 839
Kulturdept.	51	43	46	48	48	49	50	51
Justis- og politidept.	6	6	6	6	6	6	6	6
Kommunaldept.	146	-	-	-	-	-	-	-
Kommunal- og arbeidsdept.	-	142	144	148	146	146	151	151
Sosial- og helsedep.	394	387	394	403	403	414	444	466
Barne- og familiedep.	32	32	32	38	38	38	38	38
Næringsdept.	1 072	-	-	-	-	-	-	-
Nærings- og energidept.	-	1 431	1 441	1 388	1 313	1 313	1 347	1 509
Fiskeridept.	334	342	406	373	389	423	420	417
Landbruksdept.	658	653	654	685	656	657	685	686
Samferdselsdept.	71	70	70	82	82	82	82	82
Miljøverndept.	398	400	406	376	347	347	359	362
Arbeids- og administrasjons- dept. 1)	144	-	-	-	-	-	-	-
Administrasjonsdept. 1)	-	139	139	143	143	143	150	150
Finans- og tolldept.	65	65	67	72	73	73	64	64
Forsvarsdept.	436	435	446	434	422	430	429	429
Olje- og energidept.	388	-	-	-	-	-	-	-
Bevilget over dept. budsjetter	8 150	7 912	8 042	8 085	7 981	8 002	8 304	8 484
Statens forretningsdrift	313	315	315	351	384	384	89	89
Statsbankene	257	257	257	262	262	262	151	145
Totalt 1)	8 719	8 485	8 613	8 697	8 626	8 648	8 542	8 717

1) Inklusive sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.

Tabell 10

Anslåtte FoU-bevilgninger over statsbudsjettet 1993-1995, etter departement og stadium i budsjettprosessen. Prosent.

Departement	1993			1994			1995	
	Budsjett- forslaget iflg. St.prp. nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III)	Vedtatt stats- budsjett inklusive endrede bevilgn	Budsjett- forslaget iflg. St.prp. nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III)	Vedtatt stats- budsjett inklusive endrede bevilgn	Budsjett- forslaget iflg. St.prp. nr.1 (Gul bok)	Vedtatt stats- budsjett (Budsj.innst. S III)
Utenriksdept.	3,2	3,3	3,3	3,0	3,1	3,2	2,8	2,7
Kirke-, utdannings- og forskningsdept.	42,1	41,1	40,8	41,7	42,3	41,7	45,0	44,0
Kulturdept.	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Justis- og politidept.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommunaldept.	1,7	-	-	-	-	-	-	-
Kommunal- og arbeidsdept.	-	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7
Sosial- og helsedep.	4,5	4,6	4,6	4,7	4,6	4,8	5,2	5,3
Barne- og familiedep.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Næringsdept.	12,3	-	-	-	-	-	-	-
Nærings- og energidept.	-	16,9	16,7	16,0	15,2	15,2	15,8	17,3
Fiskeridept.	3,8	4,0	4,7	4,3	4,5	4,9	4,9	4,8
Landbruksdept.	7,5	7,7	7,6	7,9	7,6	7,6	8,0	7,9
Samferdselsdept.	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9
Miljøverndep.	4,6	4,7	4,7	4,3	4,0	4,0	4,2	4,1
Arbeids- og administrasjonsdept. 1)	1,6	-	-	-	-	-	-	-
Administrasjonsdept. 1)	-	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,7
Finans- og tolldept.	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
Forsvarsdept.	5,0	5,1	5,2	5,0	4,9	5,0	5,0	4,9
Olje- og energidept.	4,4	-	-	-	-	-	-	-
Bevilget over dept. budsjetter	93,4	93,2	93,3	92,9	92,5	92,5	97,1	97,3
Statens forretningsdrift	3,6	3,7	3,7	4,0	4,4	4,4	1,0	1,0
Statsbankene	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	1,8	1,7
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Inklusive sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse

Tabell 11 Anslåtte FoU-bevilgninger over vedtatt statsbudsjett (SIII) 1993-1995, etter departement og utgiftsart. Mill.kroner.

Departement	1993			1994			1995		
	Totalt	Herav:		Totalt	Herav:		Totalt	Herav:	
		Oppdrag (post 21)	Kapital- poster		Oppdrag (post 21)	Kapital- poster		Oppdrag (post 21)	Kapital- poster
Utenriksdept.	280	0	46	264	0	33	237	0	0
Kirke-, utdannings- og forskningsdept.	3 489	341	297	3 653	326	413	3 839	472	170
Kulturdept.	43	3	1	48	3	1	51	3	2
Justis- og politidept.	6	0	0	6	0	0	6	0	0
Kommunal- og arbeidsdept.	142	11	0	146	12	1	151	5	1
Sosial- og helsedep.	387	0	29	403	0	33	466	0	20
Barne- og familiedep.	32	6	0	38	7	0	38	7	0
Nærings- og energidept.	1 431	4	1	1 313	6	1	1 509	6	1
Fiskeridept.	342	13	1	389	63	0	417	91	4
Landbruksdept.	653	121	12	656	150	10	686	165	36
Samferdselsdept.	70	0	0	82	0	0	82	0	0
Miljøverndept.	400	28	2	347	4	1	362	5	1
Administrasjonsdept. 1)	139	0	0	143	0	0	150	0	0
Finans- og tolldept.	65	7	1	73	9	1	64	10	1
Forsvarsdept.	435	14	237	422	0	229	429	0	241
Bevilget over dept. budsjetter	7 912	546	628	7 981	580	723	8 484	764	476
Statens forretningsdrift	315	-	-	384	-	-	89	-	-
Statsbankene	257	-	-	262	-	-	145	-	-
Totalt	8 485	546	628	8 626	580	723	8 717	764	476

1) Inklusive sentralt innbetalt arbeidsgivertilskudd til Statens Pensjonskasse.

Tabell 12

Bevilgninger over kapitler med FoU over vedtatt statsbudsjett (S.III)
i 1995. FoU-beløp summert pr. departement. Mill. kr.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	UTENRIKSDEPARTEMENTET	
100	Utenriksdepartementet	250,2
115	Presse- og kulturstøtte	52,6
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	629,0
130	Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen	169,9
150	Bistand til Afrika	1418,0
161	Multilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner	1273,9
173	Særskilte støtteordninger	268,0
175	Evalueringer	10,2
176	Forskning og kompetanseoppbygging	151,3
	Kapitler med FoU, Utenriksdepartementet	4223,1
	Herav til FoU	236,7

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGS- DEPARTEMENTET	
200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	137,0
228	Forskning, utvikling og etterutdanning i grunnskolen	61,2
243	Kompetansesentra for spesialundervisning	667,4
255	Andre voksenopplæringstiltak	19,5
260	Universitetet i Oslo	1837,0
261	Universitetet i Bergen	1014,7
262	Universitetet i Trondheim	1252,3
263	Universitetet i Tromsø	611,2
264	Norges handelshøyskole	141,6
265	Arkitekthøgskolen i Oslo	28,7
268	Norges idrettshøgskole	65,6
269	Norges musikkhøgskole	52,6
274	Statlige høyskoler	4116,8
281	Bygg og fellesutgifter for universiteter og høyskoler	580,5
282	Privat høyskoleutdanning	261,5
283	Det norske meteorologiske institutt	226,8
285	Tilskudd til forskningsformål	722,9
287	Statlige forskningsinstitutter	38,2
288	Internasjonale vitenskapelige samarbeidstiltak	328,9
	Kapitler med FoU, Kirke-, utdannings- og forsknings- departementet	12164,4
	Herav til FoU	3838,6

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	KULTURDEPARTEMENTET	
300	Kulturdepartementet	45,2
320	Allmenne kulturformål	330,0
322	Billedkunst, kunsthåndverk og design	163,9
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	228,8
328	Museums- og andre kulturvernformål	276,0
329	Arkivformål	106,5
335	Pressestøtte	269,2
341	Idrettsformål	8,8

	Kapitler med FoU, Kulturdepartementet	1428,4
	Herav til FoU	50,7
	JUSTISDEPARTEMENTET	
400	Justisdepartementet	159,0
430	Kriminalomsorg i anstalt	1113,1
440	Politi- og lensmannsetaten	4107,5

	Kapitler med FoU, Justisdepartementet	5379,6
	Herav til FoU	6,0

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	KOMMUNAL- OG ARBEIDSDEPARTEMENTET	
500	Kommunal- og arbeidsdepartementet	151,4
531	Statens arbeidsmiljøinstitutt	44,6
535	Arbeidsforskningsinstituttet	19,9
536	Arbeidsmiljøtiltak	14,1
537	EL-tilsynet	47,4
538	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité	2,3
551	Regional næringsutvikling i fylker og kommuner	364,5
552	Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling	277,5
581	Bolig- og bomiljøtiltak	379,2
587	Statens bygningstekniske etat	14,0
	Kapitler med FoU, Kommunal- og arbeidsdepartementet	1314,9
	Herav til FoU	151,2

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	SOSIAL- OG HELSEDEPARTEMENTET	
603	Utredningsvirksomhet, veiledning og forsøksvirksomhet	20,3
610	Rusmiddeldirektoratet	63,1
611	Barne- og ungdomsvern	6,4
612	Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning	7,8
651	Forsøksvirksomhet, opplysningsvirksomhet m.v. i sosialsektoren	56,6
671	Norsk gerontologisk institutt	5,2
674	Handlingsplan for funksjonshemmede	78,1
701	Forsøks- og effektiviseringsvirksomhet	46,8
710	Statens institutt for folkehelse	219,5
711	Statens rettskoksikologiske institutt	46,5
712	Statens helseundersøkelser	34,8
715	Statens strålevern	29,6
716	Kreftregisteret	20,6
718	Handlingsprogram for redusert spedbarnsdødelighet	26,6
719	Andre forebyggende tiltak	169,6
720	Rehabilitering	36,2
730	Nytt Rikshospital	1997,7
734	Det norske Radiumhospital	540,4
736	Berg gård, Sentralinstitutt for habilitering	25,2
740	Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri	75,4
743	Statlige stimuleringsiltak for psykisk helsevern	71,3
750	Statens legemiddelkontroll	44,0
751	Apotekvesenet	57,6
760	Fylkeskommunenes helse- og sosialtjeneste	4759,6
2600	Trygdeetaten (Folketrygden)	2483,5
	Kapitler med FoU, Sosial og helsedepartementet	10922,4
	Herav til FoU	465,7

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET	
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid m.v.	22,6
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	156,9
856	Barnehager	3933,1
857	Barne- og ungdomstiltak	116,6
865	Forbrukerpolitisk forskning, forbrukersikkerhet og internasjonalt samarbeid	6,9
866	Statens institutt for forbruksforskning	22,1

	Kapitler med FoU, Barne- og familiedepartementet	4258,2
	Herav til FoU	37,6
	NÆRINGS- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
900	Nærings- og energidepartementet	169,6
903	Standardisering	35,3
910	Statens veiledningskontor for oppfinnere	13,2
911	Bedriftsveiledning	178,6
920	Norges Forskningsråd	1039,0
922	Norsk Romsenter	244,0
923	Forsknings- og utviklingskontrakter	187,7
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	20,3
930	Oljedirektoratet	236,7
932	Norges geologiske undersøkelse	103,6
934	Norges vassdrags- og energiverk	210,9
935	Energiøkonomisering	60,0
940	Reiselivstiltak	108,6
952	Svalbard Samfunnsdrift A/S	79,5

	Kapitler med FoU, Nærings- og energidepartementet	2687,0
	Herav til FoU	1508,5

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	FISKERIDEPARTEMENTET	
1000	Fiskeridepartementet	38,7
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3,0
1020	Havforskningsinstituttet	174,6
1021	Drift av forskningsfartøyene	93,4
1023	Fiskeri- og havbruksforskning	221,2

	Kapitler med FoU, Fiskeridepartementet	530,9
	Herav til FoU	416,7
	LANDBRUKSDEPARTEMENTET	
1100	Landbruksdepartementet	97,4
1103	Reindriftsadministrasjonen	29,7
1104	Tilskudd til organisasjoner	25,6
1110	Statens landbrukstilsyn	49,6
1111	Statens veterinære laboratorier	74,8
1124	Norges landbrukshøgskole	428,8
1126	Norges veterinærhøgskole	143,4
1130	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning	26,7
1135	Norsk institutt for planteforskning	143,0
1136	Norsk institutt for skogforskning m.m.	67,3
1137	Norges Forskningsråd	115,8
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket	72,1
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket	135,6
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging	46,3
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	12133,9
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	77,0

	Kapitler med FoU, Landbruksdepartementet	13667,0
	Herav til FoU	686,1

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
1301	Forskning og utvikling m.v.	66,7
1320	Vegadministrasjon	1397,9
	Kapitler med FoU, Samferdselsdepartementet	1464,6
	Herav til FoU	81,7
	MILJØVERNDEPARTEMENTET	
1400	Miljøverndepartementet	112,3
1406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene	255,2
1410	Miljøvernforskning	181,2
1422	Naturvern og kulturminnevern	15,8
1427	Direktoratet for naturforvaltning	346,6
1429	Riksantikvaren	146,1
1441	Statens forurensningstilsyn	333,6
1442	Vannmiljø-, avfalls- og spesialavfallstiltak	368,5
1463	Regional og lokal planlegging	46,9
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning	77,3
1471	Norsk Polarinstitutt	78,9
	Kapitler med FoU, Miljøverndepartementet	1962,4
	Herav til FoU	361,7
	ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET	
1500	Administrasjonsdepartementet	96,9
1509	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling	73,1
1531	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	4590,6
	Kapitler med FoU, Administrasjonsdepartementet	4760,6
	Herav til FoU	149,6

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	FINANS- OG TOLLDEPARTEMENTET	
1600	Finans- og tolldepartementet	157,1
1620	Statistisk sentralbyrå	326,3
1638	Utredning om norsk klimapolitikk	1,7
	Kapitler med FoU, Finans- og tolldepartementet	485,1
	Herav til FoU	63,7
	FORSVARSDPARTEMENTET	
1700	Forsvarsdepartementet	99,2
1719	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsdepartementet	282,5
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando	725,0
1731	Hæren	4298,7
1732	Sjøforsvaret	2486,1
1733	Luftforsvaret	3272,6
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	7657,3
1795	Kulturelle og allmenntilgittige formål	78,1
	Kapitler med FoU, Forsvarsdepartementet	18899,5
	Herav til FoU	429,1

Tabell 12 Forts.

Kapittel	Spesifikasjon	Mill.kr.
	STATSBANKENE OG STATENS FORRETNINGS- DRIFT	
2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	996,9
2425	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene	1134,1
2445	Statsbygg	1
2450	Luftfartsverket	1
2451	Statsbanenes trafikkdel	1
2452	Postverket	1
2465	Statens kartverk	1
2472	Statkorn	1
	Kapitler med FoU, statsbankene og statens forretnings- drift	1
	Herav til FoU	233,1

¹ Budsjettall oppgis ikke da bruttobudsjetteringsprinsippet ikke anvendes for statens forretningsdrift.

Vedlegg

Vedlegg 1 Om metoden

Utredningsinstituttet utarbeider regelmessig statistikk over FoU-innsatsen i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, basert på spørreskjemaer til de institusjoner som utfører FoU. Statsbudsjettanalysen gir på sin side anslag for statlig finansiering av FoU, slik den framgår av statsbudsjettet. FoU-innholdet i de enkelte postene er beregnet dels på basis av FoU-statistiske data og dels på grunnlag av en nærmere analyse av statsbudsjettet. Resultater fra arbeidet med budsjettforslag (St.prp.nr.1), vedtatte budsjetter (Budsj.innst. S.III) og endrede bevilgninger i løpet av budsjettperioden er lagret i Utredningsinstituttets database, med data tilbake til 1980.

1. Grunnleggende definisjoner

Anslagene er i hovedsak basert på retningslinjer gitt av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), sammenfattet i den såkalte Frascati-manualen²⁹. Retningslinjene er tilpasset nordiske forhold av Nordforsk³⁰. I forbindelse med norsk FoU-statistikk og statsbudsjettanalysene benyttes i dag følgende generelle definisjoner:

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap - herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn - og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser.

FoU deles gjerne i tre elementer:

²⁹ The Measurement of Scientific and Technological Activities. Proposed Standard Practice for Surveys and Research and Experimental Development. Frascati Manual 1993, OECD Paris 1994.

³⁰ Nordforsk fusjonerte i 1987 med Nordisk Industrifond (NI), som er underlagt Nordisk Ministerråd. Arbeidet er videreført gjennom Ekspertgruppen for vitenskaps- og teknologiindikatorer under NI. Sentrale bidrag til internasjonalt FoU-statistisk samarbeid fra Nordforsk er *Handbok för FoU-statistik. Mätning av resurser för forsknings- og utvecklingsverksamhet* (1983) og *Retningslinier for analyse af statslige bevillinger til forskning og utviklingsarbejde (Manual för statsbudgetanalyser)* (1983; 2. opplag).

- *Grunnforskning* er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.
- *Anvendt forskning* er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.
- *Utviklingsarbeid* er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot:
 - å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller
 - å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Grensen mellom FoU og annen virksomhet kan være vanskelig å trekke i praksis. Generelt må virksomheten ha et *nyhetselement* for å falle inn under FoU-begrepet. Den må være innrettet mot å *løse vitenskapelig eller teknologisk usikkerhet*, dvs. at løsningen på et gitt fenomen ikke er åpenbar for folk som kjenner kunnskapsfeltet³¹. De norske definisjonene finnes i et nylig publisert utdrag av Frascati-manualen³². Her er det også gjort nærmere rede for bl.a. grensene mellom FoU og annen virksomhet.

2. Hovedtrekk ved metoden for statsbudsjettanalysen

Utgangspunktet for analysen er de statlige *budsjettdokumentene*. De statlige FoU-bevilgningene er spredt på omlag 150 budsjettkapitler. FoU-virksomheten foregår imidlertid i stor grad i sammenheng med annen aktivitet, og varierer også sterkt i både absolutt og relativt omfang kapitlene imellom. De statlige bevilgningene til universiteter og høyskoler inneholder f.eks. midler til både undervisning og forskning, mens midler til Norges forskningsråd i hovedsak går til FoU. FoU-innholdet må derfor *anslås etter beste skjønn* pr. kapittel, post eller i enkelte tilfeller deler av poster, avhengig av informasjonsgrunnlaget.

³¹ Frascati-manualen 1993, s. 33.

³² Utdrag fra OECDs "Frascati Manual" i norsk oversettelse, Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning, Oslo 1995.

Hovedgrunnlaget for FoU-anslagene er eksisterende kunnskap om de FoU-utførende institusjonene, dvs. i første rekke *FoU-statistikken*. FoU-andeler anslås for det enkelte kapittel, post eller underpost på bakgrunn av de siste tilgjengelige resultatene. Vi forutsetter med andre ord i første omgang at FoU-innsatsen er relativt stabil over tid. I forbindelse med de årlige statsbudsjettanalysene oppdateres imidlertid også anslagene for de to foregående årene. Oppdateringen skjer for det første på grunnlag av målinger av hvordan FoU-bevilgningene faktisk ble brukt, dvs. gjennom FoU-statistikken (se avsnitt 4 nedenfor). For det andre framkommer det i enkelte tilfeller informasjon i budsjettdokumentene som gir ny innsikt i foregående års bevilgninger.

Institusjonsbevilgningene utgjør sammen med bevilgningene til Norges forskningsråd omlag 80 prosent av de samlede FoU-bevilgningene i statsbudsjettet. Opplysningene fra FoU-statistikken gir dermed det meste av grunnlaget for anslagene. FoU-statistikken samles imidlertid inn i ettertid. I forbindelse med nye tiltak som lanseres i statsbudsjettet, f.eks. opprettelse av nye institusjoner, forskningsprosjekter eller -programmer, vil ikke FoU-statistikken gi den nødvendige bakgrunn for anslag. En nødvendig forutsetning for at nye tiltak skal kunne godskrives FoU, er at intensjonen med tiltaket eksplisitt tilkjennegis i budsjettdokumentene. I slike og andre tilfeller der FoU-statistikken ikke gir tilstrekkelig informasjon, suppleres den så langt som mulig med *annet skriftlig materiale* eller *direkte henvendelser* til departementer, etater og institusjoner.

3. Om klassifiseringer

Foruten de klassifiseringsmuligheter budsjettstrukturen gir direkte, dvs. fordelinger etter departementer, kapitler, kostnadstyper etc., klassifiseres FoU-bevilgningene etter hovedformål og hovedgrupper av mottakere. Disse klassifiseringene gjøres i hovedsak ut fra et "mest-kriterium". Eventuelle biformål ved en bevilgning vil derfor ikke inngå i oversiktene. Definisjoner av *hovedformålene* er identiske med de som benyttes i FoU-statistikken, og er gjengitt i vedlegg 3. Med *hovedgrupper av primærmottakere* mener vi her *første* mottaker av bevilgningen, dvs. institusjoner eller andre mottakere. Eventuell viderefordeling av bevilgninger som går via f.eks. Norges forskningsråd, registreres altså ikke. Definisjoner av de enkelte kategoriene er gitt i vedlegg 2.

I samsvar med de overordnede retningslinjene holdes generelle tilskudsbevilgninger til FN, OECD m.fl. utenom analysen. Disse institusjonene er heller ikke med i FoU-statistikken.

4. Forholdet mellom statsbudsjettanalysen og FoU-statistikken

Tallene for statlig finansiering av FoU som framkommer av statsbudsjettanalysen i denne delen av publikasjonen, stemmer ikke helt overens med oppgaver over statlig finansiering i FoU-statistikken. Dette skyldes først og fremst at budsjettallene forteller om *intendert* bruk av midlene, mens FoU-statistikken beskriver den *faktiske* ressursbruken målt i ettertid. FoU-statistikken bygger på spørreskjemaer til de FoU-utførende institusjonene, og institusjonenes besvarelser er basert på regnskapstall. F.eks. vil midler som relativt fritt settes av til departementenes disposisjon faktisk kunne bli benyttet til FoU, uten at det er uttrykt intensjoner om dette i budsjett dokumentene.

En annen årsak til avvik mellom statsbudsjettanalysen og FoU-statistikken ligger i det statlige budsjettssystemet. Utgifter i forbindelse med institusjonenes oppdragsvirksomhet tas i budsjettet med som statlige midler, men forutsettes finansiert ved tilsvarende eksterne midler. Dette følger av det såkalte *brutto prinsippet* som ligger til grunn for statlig budsjettering, og som følges også i vår statsbudsjettanalyse. En konsekvens av dette er at en del statlige midler tas med både under forskningsstedet og under det bevilgende departement. Midlene føres med andre ord dobbelt. Dessuten vil en del private midler på denne måten inngå i statsbudsjettallene. Beløpsmessig veier det første klart tyngst. *I FoU-statistikken registreres imidlertid oppdragsinntektene bare ved forskningsstedene og da som midler fra de egentlige oppdragsgiverne.* Her er det med andre ord ingen dobbelttelling.

I statsbudsjettanalysen er avsetninger til *offentlige fond* tatt med på lik linje med andre utgiftsposter. Grovt sett innebærer offentlige fondsavsetninger at midlene ikke nødvendigvis må brukes i budsjettåret, men kan overføres til neste år. I FoU-statistikken registreres utbetalinger *fra* fondene. Dette kan gi differanser mellom bevilgning og faktisk bruk. Dessuten blir midlene i FoU-statistikken betegnet som "offentlige fond" og ikke som statsmidler.

En tilsvarende effekt oppstod da *Norges teknisk-naturvitenskapelige forskningsråd* ikke klarte å sette i gang all planlagt aktivitet på grunn av omlegginger i sitt bevilgningssystem. I forskningsrådets regnskap medførte dette en sterk økning i bankinnskuddene, mens det i FoU-statistikken ble registrert en klar nedgang i forskningsrådsmidlenes omfang. Det ble dermed registrert klart mindre forskningsrådsmidler ved forskningsstedene enn det som ble registrert bevilget i statsbudsjettanalysen.

Lån fra statsbankene, dvs. i dag Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, skal i utgangspunktet betales tilbake. I statsbudsjettanalysen regi-

streres bare tapsavsetninger i forbindelse med disse lånene. I FoU-statistikken betegnes disse midlene som "lån", og klassifiseres som "egne midler".

Ved sammenligning av FoU-beløp i statsbudsjettanalysen med FoU-statistikken bør man også være klar over at statsbudsjettallene inneholder FoU-bevilgninger til *utlandet*. Dette er bare tilfelle for enkelte av tabellene som publiseres i FoU-statistikken. Ofte er oversikter over offentlig finansiert FoU begrenset til FoU utført i Norge.

5. En advarsel til leseren vedrørende 'budsjettekniske endringer'

Det statlige budsjettssystemet er i stadig endring. Såkalte budsjettekniske endringer gjør at *sammenligninger av ett års budsjett med et annet lett gir opphav til misvisende konklusjoner*. Et åpenbart eksempel er omlegginger i departementsstrukturen. Her vil man riktignok til en viss grad kunne rekonstruere et sammenligningsgrunnlag for siste år. I praksis vil imidlertid dette medføre brudd i tidsserien.

Mer problematisk er *omorganisering av etater og flytting eller endring av innholdet i budsjettets kapitler og poster*. Fra 1995-budsjettet ble f.eks. Televerket, som tidligere sorterte under kategorien statens forretningsdrift, omorganisert til statsforetak. Dette medførte en dramatisk reduksjon i FoU-utgiftene under statens forretningsdrift, og bidro dessuten til å redusere veksten i FoU-bevilgningene over statsbudsjettet sett under ett.

Et tredje eksempel som trekker i motsatt retning, er *økt bruttobudsjettering av oppdragsmidler*. Dette er behandlet nærmere i kapittel 5 ovenfor og i Utredningsinstituttets Rapport 8/94 Statsbudsjettet 1995.

Det er viktig å være klar over at endringer i FoU-bevilgningenes størrelse, også *kan* ha slike årsaker.

6. Noen spesielle forhold vedrørende tidsserien 1980-95

Et par mer spesielle forhold når det gjelder tidsserien som er analysert i denne rapporten bør også nevnes. Dette gjelder for det første *tippemidlene*, dvs. den delen av overskuddet fra Norsk Tipping AS som ble kanalisert til forskning, nærmere bestemt til Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF), Norges teknisk-naturvitenskapelige forskningsråd (NTNF) og Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF). Fordelingen av disse midlene foregikk tidligere separat, dvs. utenom statsbudsjettet. Fra og med 1993 ble disse midlene integrert i det ordinære statsbudsjettet. Tallene i rapporten er korrigert for dette forholdet.

Noe av det samme gjelder avsetninger til FoU fra *Konsesjons- og måravgiftsfondene*. Disse midlene ble fram til 1991 fordelt gjennom en egen Stortingsproposisjon fra det daværende Olje- og energidepartementet etter råd fra NTNf. Fra og med 1992 ble disse midlene integrert i budsjettet. Tallmaterialet i rapporten er korrigert også for dette.

Et tredje forhold gjelder *sentralt innbetalte innskudd til Statens pensjonskasse*. Grovt sett kan fenomenet forklares slik: Mange av de utførende enhetene i FoU-statistikken tilbyr sine ansatte medlemskap i Statens pensjonskasse. De fleste av dem betaler både medlemsavgiften for den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiverdelen over eget budsjett. Noen institusjoner slipper imidlertid å betale denne arbeidsgiverdelen over eget budsjett. I stedet overføres midler til å dekke disse kostnadene sentralt, dvs. fra Administrasjonsdepartementets budsjett til Statens pensjonskasse. Poenget er at tallene for de institusjonene som ikke betaler arbeidsgiverdelen selv blir registrert med lavere utgifter enn det virksomheten reelt koster. For å korrigere for dette forholdet beregnes det et påslag for den enkelte institusjon. Med bakgrunn i gjennomsnittstall fra en spesialundersøkelse legges det for tiden til ca. 7 prosent av lønnskostnadene. For statsbudsjettet samlet utgjorde dette påslaget vel 130 millioner kroner i 1995.

Vedlegg 2 Definisjoner av hovedgrupper av primærmottakere

Med hovedgruppe av primærmottakere refereres det her til *institusjoner e.l. som står som første mottaker av FoU-bevilgningene*. Typologien er utviklet av Nordforsk, og benyttes også i sammenstillinger av nordisk FoU-statistikk i regi av Nordisk Industrifond. Følgende hovedgrupper benyttes:

1. *Universiteter og høyskoler* omfatter grunnbevilgninger og tilskudd til universitetene, de vitenskapelige høyskolene, de statlige høyskolene (tidligere distriktshøyskoler og andre regionale høyskoler) og andre institusjoner på høyskolenivå. Her inngår også midler bevilget over Sosial- og helsedepartementets budsjett til universitetsklinikker og andre sykehus som er klassifisert i universitetssektoren.

2. *Andre forskningssteder* omfatter bevilgninger over statsbudsjettet som går direkte til forskningsinstitutter og institusjoner med FoU; både departementsunderlagte og andre.

3. *Forskningsråd* omfatter fra 1993 midler som fordeles via Norges forskningsråd. Før den tid omfattet kategorien midler til de fem tidligere forskningsrådene, dvs. Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF), Norges fiskeriforskningsråd (NFFR), Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF), Norges råd for anvendt samfunnsforskning (NORAS) og Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd (NTNF).

4. *Andre FoU-fordelende organer* omfatter fra 1994 midler som fordeles via Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Tidligere omfattet den midler fra daværende Industrifondet som nå inngår i SND. I denne rapporten er kategorien behandlet sammen med kategori 5 Andre.

5. *Andre* omfatter bevilgninger som ikke faller inn under noen av de øvrige kategoriene. I stor grad dreier det seg om midler som disponeres av departementer eller andre instanser og direkte bevilgninger til programmer eller prosjekter med FoU-innhold, men som i utgangspunktet ikke er øremerket noe forskningssted. Her inngår f.eks. Forsvarsdepartementets FoU-utgifter i forbindelse med materiellutvikling.

6. *Utlandet* omfatter direkte bevilgninger til utlandet, også nordiske og andre internasjonale organisasjoner og institusjoner og bistandsmidler til U-land.

C Klassifisering etter formål

1 Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske

Denne gruppe dekker FoU for å støtte aktiviteter innen jordbruk, skogbruk og fiske. Miljøspørsmål knyttet til næringsdriften tas med.

Industriell bearbeiding av produktene eller produksjon av driftsmidler hører med under pkt. 2. Strukturproblemer hører med under pkt. 8. Kostnadene bes inndelt i:

1.1 Jordbruk, skogbruk, jakt og ferskvannsfiske

1.2 Fiske og fangst

2 Industri og annen næringsvirksomhet

Denne gruppe dekker FoU-aktiviteter for å støtte bergverk, industriell produksjon og byggevirksomhet, samt varehandel og annen økonomisk tjenesteyting. Herunder tas med FoU for å etterkomme offentlige påbud, nye lover, avtaler, etc. Miljøtiltak for å unngå forurensning i næringsvirksomhet tas med her. Likeledes utvikling av standarder, terminologi og automasjon. Kostnadene bes inndelt i:

2.1 Utvinning av råolje og naturgass

2.2 Industri

2.3 Øvrig næringsvirksomhet (bygge- og anleggsvirksomhet, varehandel og annen tjenesteyting samt bergverk ekskl. utvinning av råolje og naturgass som nevnt under punkt 2.1)

3 Energi

FoU som er rettet mot omdanning, produksjon, lagring, distribusjon, bruk og økonomisering av energi, inkl. hydrologisk FoU i forbindelse med vannkraft. FoU vedrørende framtidig energibehov og alternative energisystemer inngår, men FoU vedrørende utvinning av olje, gass og kull inngår under formål 2.1.

4 Transport og telekommunikasjon, inkl. skipsfart

FoU som er rettet mot å forbedre og sikre transportsystemer i luft, på sjø og på land, inkl. virksomhet vedrørende trafikk-sikkerhet og trafikkmiljø. FoU vedrørende *teknisk* forbedring av ulike teletekniske metoder og systemer for overføring og utnyttning av informasjon. FoU vedrørende informasjonsbehandling og formidling f.eks. gjennom massemedia inngår under formål 9.

5 Boligforhold, fysisk planlegging

By- og regionforskning, samt FoU vedrørende distriktsplanlegging. FoU vedrørende planlegging og utforming av boliger, boligområder og byggstandardisering.

6 Miljøvern

FoU med sikte på å bevare naturmiljøets mangfold og egenart. FoU vedrørende bærekraftig ressursforvaltning (også når det gjelder ikke-økonomisk utnyttbare ressurser). FoU vedrørende forurensninger (tilførsel, spredning, virkninger), og forebyggende miljøtiltak. FoU med sikte på å sikre eller fremme menneskets miljøbetingede trivsel, helse og livskvalitet. FoU som utføres innenfor bestemte virksomheter (f.eks. innen jordbruk, industri) med sikte på å *reduere* forurensninger fra virksomheten, tas ikke med her, men under det punkt som er relevant for virksomheten.

7 Helse

FoU vedrørende sykdomsbekjempelse og -forebygging. FoU rettet mot å verne og forbedre menneskers fysiske og psykiske tilstand, inkl. FoU vedrørende hygiene og ernæring, bruk av radioaktiv stråling og isotoper i medisinsk øyemed, rasjonalisering av behandlingsmetoder og farmakologi.

8 Sosiale forhold

FoU rettet mot sosiale forhold og sosiale problemer, familjespørsmål og likestilling. Her inngår utvikling av tjenesteyting innenfor helse- og trygdesystemer, og hjelpeutstyr for funksjonshemmede.

9 Kulturelle forhold

FoU vedrørende kulturelle aktiviteter, massemedier og fritid. herunder presse, radio, fjernsyn, sport, mosjon og rekreasjon. Likeledes inngår FoU som tar sikte på å bevare det menneskeskapte miljø og verne kulturelle tradisjoner.

10 Utdanningsforhold

FoU vedrørende undervisning på alle nivå og undervisningssystemer inkl. læremidler og tekniske hjelpemidler i undervisningen og utdanningstilbud.

11 Arbeidsforhold

FoU rettet mot det totale miljø på arbeidsplassen. arbeidsforhold, personalbeskyttelse, administrativ rasjonalisering og lederutvikling. FoU vedrørende yrkessykdommer og yrkesskader.

12 Offentlig forvaltning og økonomisk planlegging

Her behandles forskning og næringsøkonomiske og -strukturelle forhold både i primær-, sekundær- og tertiærnæringene. Strukturrasjonalisering, bransjestudier, distriktsutbygging, regional inntektsfordeling og generelle arbeidsmarkedsspørsmål kommer inn her, likeledes omstillingsproblemer som berører både bedrifter og distrikter. Perspektivanalyser og økonomisk planlegging på bransje-, region- og samfunnsnivå hører hjemme her, likeledes offentlig økonomisk planlegging og forvaltning.

13 Utforskning og utnyttelse av jorden og atmosfæren

FoU rettet mot økt viten om jorden, atmosfæren, havet og forskjellige landområder. FoU vedrørende naturressurser, geologiske undersøkelser og skredforskning. (FoU rettet mot leting etter mineraler, olje og gass etc. inngår, men *ikke* FoU rettet mot utvinning av ressursene.) Meteorologi inngår, men ikke utnyttelse av romteknologi for meteorologiske formål. Kostnadene bes spesifisert på:

13.1 Kontinentalsokkelundersøkelser

13.2 Øvrige undersøkelser

14 Allmennvitenskapelig utvikling

FoU som primært er iverksatt for å øke kunnskapsmengden innenfor et bestemt fagområde, men som ikke umiddelbart har betydning for, eller kan henføres til, andre formål.

15 Romvirksomhet

FoU vedrørende utforskning av verdensrommet, utvikling og anvendelse av romteknologi til kommunikasjon, navigasjon og meteorologi.

16 Forsvar

FoU vedrørende landets forsvar og nasjonale sikkerhet, usansett innholdet i virksomheten og eventuelle sekundære sivile anvendelser. Atom- og romforskning for militære formål inngår, men ikke sivil FoU i Forsvarsdepartementets regi, f.eks. meteorologi.

Vedlegg 4 Litteratur og referanser

- Finansdepartementet (1987): *Veiledning i statlig budsjettarbeid*, Oslo.
- Forskningsrådenes statistikkutvalg (1987): *Forskning og utviklingsarbeid. Bevilgninger over statsbudsjettet 1985-1987*. Oslo.
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (1995): *KUF-info 8/95*.
- Lidahl, Nina K. (1992): *De statlige FoU-bevilgningene - Stortingets rolle*. Hovedoppgave ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.
- NORDFORSK (1973): *Handbok för FoU-statistik. Mätning av ressurser för forsknings- og utvecklingsverksamhet*, Stockholm.
- NORDFORSK (1983): *Retningslinier for analyse af statslige bevillinger til forskning og udviklingsarbejde (Manual för statsbudgetanalyser)*, Stockholm (2. opplag).
- OECD (1994): *The Measurement of Scientific and Technological Activities. Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development. Frascati Manual 1993*, Paris.
- St.meld. nr. 28 (1988-89) *Om forskning*.
- St.meld. nr. 2 (1994-95) *Revidert nasjonalbudsjett 1995*.
- Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning (1985): *Utdrag fra OECDs "Frascati Manual" i norsk oversettelse*.
- Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning (1994): *Statsbudsjettet 1995. En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning*. Rapport 8/94.
- Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning (1995): *FoU-statistikk og indikatorer. Forskning og utviklingsarbeid 1995*, Oslo.
- Wiig, Ole & Britt Bruaas (1993): Den samfunnsvitenskapelige instituttsektoren: En oversikt over institusjoner og forskningsressurser, i Terje Bruen Olsen (red.): *Institutter for anvendt samfunnsforskning. Kvalitet. Relevans. Publisering. Statistikk*, Norges forskningsråd.
- Wiig, Ole & Kirsten Wille Maus (1994): Statsbudsjettet for 1995: Ingen økning i FoU-bevilgningene, i *Forskningspolitikk* 4/94, s. 4-6.

De siste publikasjoner fra Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Rapporter:

- 5/94 Ole Wiig og Werner Christie Mathisen:
Instituttsektoren - mangfold og utvikling
En studie med særlig vekt på perioden 1983-91

Siktemålet med rapporten er å gi et bilde av den delen av det norske FoU-systemet som kalles instituttsektoren. Sektorens målsetning og oppgaver, den institusjonelle sammensetning og FoU-ressursene belyses. Særlig vektlegges utviklingen i FoU-ressursene i perioden 1983-91. Fremstillingen er her i hovedsak basert på den norske FoU-statistikken, som utarbeides ved Utredningsinstituttet.

Kr 80,-

- 6/94 Clara Åse Arnesen og Bjørn Stensaker (red.):
Søkelys på økonomisk-administrativ utdanning
Studiekvalitet, kompetanseutnyttelse og arbeidsmarkedstilpasning

Denne rapporten sammenfatter noe av det arbeidet Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning har gjort de seneste årene vedrørende økonomisk-administrativ utdanning. Rapporten er organisert som en artikkelsamling hvor hver artikkel behandler ulike tema.

Temaer som tas opp i denne rapporten er blant annet; nyutdannede økonomers situasjon på arbeidsmarkedet, økonomers sektortilknytning på et arbeidsmarked i endring, nytten av grunnutdanningen i yrkesutøvelsen og en sammenfatning av de sakkyndiges vurderinger i evalueringen som nylig er foretatt av norsk økonomutdanning.

Kr 80,-

- 7/94 Werner Christie Mathisen:
Universitetsforskernes problemvalg - akademisk autonomi og styring gjennom forskningsprogrammer

Rapporten gir først en vitenskapssosiologisk drøfting av hvordan universitetsforskernes problemvalg reguleres, med utgangspunkt i foreliggende litteratur og ulike teoretiske tilnærminger. Den går også inn på debatten om i hvilken grad de akademiske institusjoner nå utsettes for et sterkt og problematisk styringspress utenifra. Rapportens

empiriske del tar for seg to av de norske hovedinnsatsområdene. Beslutningsprosessen bak disse blir gjennomgått. Deretter belyses virkningene av innsatsområdet Ledelse, organisasjon og styring (LOS) og programmet for Petroleumsrelatert naturvitenskapelig grunnforskning (PNG) ved instituttene for statsvitenskap, fysikk og geologi ved universitetene i Oslo og Bergen. Rapporten inneholder også resultater fra en spørreskjemaundersøkelse om universitetspersonalets erfaringer med og vurderinger av programforskning. Med utgangspunkt i programforskningen analyseres dessuten forskernes vurderinger av og diskusjon om forholdet mellom vitenskap og samfunn mer generelt.

Kr 150,-

8/94 **Statsbudsjettet 1995**

En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning

I denne rapporten gir vi en oversikt over forslaget til statsbudsjett for 1995 med hensyn til bevilgninger, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning. Analysen er foretatt med utgangspunkt i St.prp. nr. 1 (1994-95).

Rapporten belyser endringer i bevilgninger og prioriteringer innen forskning og høyere utdanning i forhold til fjorårets budsjett. Det er lagt vekt på å gjøre tallene sammenlignbare ved å korrigere for overføringer mellom ulike kapitler og poster. Omtale av nye tiltak og nye prinsipper og prioriteringer vies særlig oppmerksomhet.

Kr 70,-

9/94 Terje Bruen Olsen:

Norske doktorgrader i tall - med særlig vekt på tiårsperioden 1984-93

Den første norske doktorgrad ble utstedt i 1817. Siden da er det avlagt nærmere 6 000 doktorgrader i Norge. Særlig i de senere år har "doktorgradsproduksjonen" vært stor. Det utstedes nå om lag 500 doktorgrader per år. Dette er mer enn dobbelt så mange som for ti år siden.

I denne rapporten gir vi en oversikt over avlagte doktorgrader ved norske lærersteder. Materialet bygger på Utredningsinstituttets register over norske doktor- og lisensiatgrader. Vi ser også på doktorandenes kjønn og alder, og på tidsspennet mellom embetseksamen og doktorgrad. Hele tidsrommet 1817-1993 er dekket, men hovedvekten er lagt på tiårsperioden 1984-93. Doktorgrader blant forskerpersonalet gis spesiell omtale.

Kr 70,-

10/94 Bjørn Stensaker og Rita Karlsen:

Å vurdere kvalitet?

En studie av den eksterne evalueringen i økonomisk-administrativ utdanning

Denne rapporten er en videreføring av det arbeidet som ble påbegynt ved rapporten: Å organisere kvalitet? (NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 9/93).

Rapportens generelle del gjennomgår bakgrunn og metode for eksterne evalueringer - Peer review: Metoden settes inn i et større utdanningsmessig og samfunnsmessig perspektiv, og ulike fordeler og ulemper ved metoden diskuteres. I et eget kapittel går man gjennom prosedyrer for utnevning og gjennomføring av en ekstern evaluering.

Rapportens spesielle del er en presentasjon av den eksterne evaluering som ble gjennomført ved evalueringen av økonomisk-administrativ utdanning. Det drøftes hvordan prosessen har forløpt, samt at de sakkyndiges rapporter analyseres. I sluttkapittelet oppsummeres evalueringen av økonomisk-administrativ utdanning: Hva kan man lære av prosessen?

Kr 80,-

11/94 **Kandidatundersøkelsen 1993**

Kandidater med høyere grad og DH-kandidater. Graduate Survey 1993.

For de nyutdannede kandidatene med høyere grad tar det stadig lenger tid å få arbeid etter endt utdanning, og andelen arbeidsledige et halvt år etter eksamen øker. Det er imidlertid store forskjeller mellom utdanningsgruppene. Av de nyutdannede DH-kandidatene har en høy andel studier som hovedbeskjeftigelse et halvt år etter eksamen. Selv om mange på denne måten utsetter sin inntreden på arbeidsmarkedet er ledigheten et halvt år etter eksamen relativ høy.

Personer som skal inn på arbeidsmarkedet for første gang vil være særlig følsomme overfor endringer på arbeidsmarkedet, og undersøkelsen av de nyutdannede kandidatene et halvt år etter eksamen bidrar til å gi et bilde av situasjonen på dagens arbeidsmarked. I den foreliggende tabellrapporten presenteres omfattende statistikk fra undersøkelsen av kandidatene. I rapporten "Utdanning og arbeidsmarked 1994" er resultatene for de ulike utdanningsgruppene nærmere omtalt.

Kr 80,-

12/94 Randi Søgner:

Dynamisk treghet

Endringsprosesser i NAVFs råd for medisinsk forskning (RMF) 1975-1993

Rapporten retter søkelyset mot fagpolitiske omstillingsprosesser i det tidligere Rådet for medisinsk forskning (RMF) i NAVF. Studien dekker perioden fra midten av 70-

tallet til begynnelsen av 90-tallet - til de første spede erfaringer med etterfølgeren, Området for medisin og helse (MH) i Norges forskningsråd i 1993.

Framstillingen beskriver og analyserer primært den helsefaglige omleggingen i RMF - fra et fagråd hovedsakelig for de basale medisinske fag til et bredt helseforskningsråd. Hovedsiktemålet med studien er å vinne innsikt i graden av og betingelsene for de fagpolitiske endringsprosessene.

I analysen blir RMF betraktet som en institusjon der fagrådets mål og virkemidler så vel som dets historie, tradisjon, grunnleggende interesser og verdier blir viet oppmerksomhet.

Kr 80,-

13/94 Erik Knain:

Sentre og randsoneinstitusjoner ved norske universiteter og vitenskapelige høyskoler

I de senere årene har det utfra forskjellige motiver blitt opprettet en rekke sentre og institusjoner med nær tilknytning til universiteter og vitenskapelige høyskoler. Enkelte enheter er integrert i den ordinære strukturen ved lærestedet, mens andre er klart adskilt fra lærestedet.

De enkelte lærestedenes FoU-utførende randsoner er klassifisert etter tilknytningsform og ulike randsonekriterier. Rapporten beskriver trekk ved randsoneenhetenes organiseringsformer, virksomhet, grunnbevilgninger og faglig personale.

En kort beskrivelse av de enkelte randsoneenhetene inngår i rapportens katalogdel.

Kr 80,-

14/94 Svein Kyvik & Olaf Tvede (red.)

Mobilitetsmønstre blant norske forskere.

Mange hevder at mobiliteten i det norske forskningssystemet er for lav. Det er for liten utveksling av personale internt mellom de høyere utdanningsinstitusjonene, mellom universiteter og høyskoler på den ene siden og de frittstående forskningsinstituttene på den andre siden, og mellom disse forskningsstedene og industri, næringsliv og forvaltning. I tillegg blir det hevdet at for få forskere foretar lengre studie- og forskningsopphold ved utenlandske institusjoner.

I denne rapporten legger vi frem materiale som belyser viktige sider knyttet til spørsmål om mobilitet.

- I kapittel 1 ser vi på hovedtrekk ved forskermobiliteten i perioden fra 1977.
- I kapittel 2 foretar vi nærmere analyse av mobilitetsmønstrene i perioden 1989-93.
- I kapittel 3 og 4 har vi undersøkt hvilken yrkesbakgrunn personalet i henholdsvis universitets- og høyskolesektoren har.

- I kapittel 5 stiller vi spørsmål om regional tilknytning - hvor en har vokst opp - har betydning for mobilitetsmønsteret - hvor en senere slår seg ned.
- I kapittel 6 undersøker vi omfanget av forskningsopphold og forskningserfaring fra utlandet.
- I kapittel 7 ser vi nærmere på professor -II ordningen.

Kr 80,-

1/95 Hans Skoie, Thomas Nygaard og Randi Søggen (red.)

Norsk forskning mot sekelskiftet - en seminarrapport.

Norsk forskning påvirkes for tiden av en rekke nye impulser - ikke minst omorganiseringer både på det forskningsutførende- og det finansielle plan. De siste statsbudsjetter vitner om kjørligere vinder for forskning samtidig som studentøkningen fortsetter. Norsk økonomi er fortsatt preget av betydelig arbeidsløshet og en oljeproduksjon som etter hvert vil gå nedover. Også internasjonalt er impulsene andre - den kalde krigen er over, globaliseringstendensene øker - det samme gjør kampen mellom de store handelsblokkene (USA, EU, Det fjerne Østen.) Tilsier denne utviklingen justeringer i hovedlinjene i norsk forskningspolitikk? Dette spørsmålet ønsket Utredningsinstituttet å sette under debatt - ikke minst i lys av at Norges forskningsråd nå ha lagt fram sin strategiplan for norsk forskning. Det skjedde ved et stort kveldsseminar ved Utredningsinstituttet 18.01.95

I denne rapporten publiserer vi innledningene fra 6 sentrale aktører i norsk forskning og et referat av debatten. I del II publiserer vi en del artikler og foredrag som belyser seminarets hovedtema.

Kr 80,-

2/95 Lisbet Berg:

Examen philosophicum: Studietilknytning, innsats og resultat for ulike grupper av begynnerstudenter ved Universitetet i Oslo.

Hvordan er det å være begynnerstudent ved Universitetet i Oslo i første halvdel av 1990-årene? Er det spesielle grupper av studenter som tilpasser seg universitetet bedre enn andre? Gjennom en spørreskjemaundersøkelse blant examen philosophicum studentene ved Universitetet i Oslo høsten 1993 har vi blant annet belyst følgende problemstillinger:

Har økt konkurranse om studieplassene ført til at studenter som har foreldre med høyere utdanning klarer seg bedre enn andre på universitetet? Gir dette seg eventuelt utslag i resultatene til examen philosophicum?

Ikke alle examen philosophicum-studenter har søkt eller fått studieplass ved fakultetet, og bare noen påbegynner fagstudiet første semester. Skyldes ulik tilknytning til universitetet ulike ambisjoner, preferanser og valg knyttet til evner, kjønn, sosial og

geografisk bakgrunn? Eller er det fakultetenes ulike rammebetingelser med ulike forventninger og ulikt faglig tilbud som styrer begynnerstudentenes valg om å påbegynne fagstudiet eller ikke?

Hvor intensiv er studiestarten? Gir examen philosophicum et skjevt bilde av hvor stor innsats et universitetsstudium krever? Er det gunstig å påbegynne fagstudiet samtidig med examen philosophicum? Har studentenes tidsbruk sammenheng med evner, kjønn, sosial og geografisk bakgrunn, eller fakultetenes ulike rammebetingelser?

Kr 80,-

3/95 Nina Sandberg og Nils Vibe:

Alle kan ikke bli frisører

Søkning og opptak til videregående opplæring. Evaluering av Reform 94: Underveisrapport våren 1995.

Utredningsinstituttet er sammen med seks andre forskningsinstitusjoner engasjert i evalueringen av Reform 94. Instituttets arbeid er innenfor evalueringsområdene Dimensjonering og kapasitet og Gjennomstrømning og kompetanse. Evalueringsarbeidet er planlagt å være ferdig i 1998.

I denne underveisrapporten presenteres resultater fra analyser av undervisnings-tilbud, søkning og opptak til grunnkursene i videregående skole for skoleåret 1994-95, det første året etter innføringen av Reform 94. I tillegg ser vi på det tilbudet som planlegges for skoleåret 1995-96.

Reformens mål om å gi all ungdom som ønsker det et tilbud om videregående opplæring innenfor tre ønsker ser ut til å være oppfylt. 94 prosent av 16-åringene fikk innfridd sitt førsteønske om grunnkurs. Grunnkursene i musikk, dans og drama og i idrettsfag hadde størst oversøkning blant 16-åringene, og bare 75 prosent kom inn her.

Innføringen av rett til tre års videregående opplæring for de som kommer rett fra grunnskolen 9. klasse har ført til at voksne søkere kommer dårligere ut etter innføringen av reformen. Dette forsterkes av at det har blitt foretatt en kraftig reduksjon i tilbudsomfanget. Det er særlig på grunnkursene i helse- og sosialfag og formgivningsfag av 16-åringene fortrenger de voksne søkerne.

Kr 90,-

4/95 Rolf Edvardsen:

Yrkesvalgmotiver

Resultater fra en undersøkelse om 16- og 18-åringers utdannings- og yrkesplaner i 1991

De unges motiver ved valg av utdanning og yrke er mange og sammensatte. Enkelte motiver er felles for nesten alle. De fleste ønsker en sikker og varig jobb som skal være

interessant og hvor de kan utnytte sine spesielle evner. Gode forhold til kolleger og overordnede vektlegges også av de fleste.

I tillegg er det trekk ved ulike jobber som enkelte tiltrekkes av, andre ikke. Noen kan ønske å arbeide med tall. Andre vil lede og bestemme. Flere gutter enn jenter ønsker å arbeide med maskiner og verktøy, mens flere jenter enn gutter ønsker å arbeide med mennesker. Dette gjenspeiler seg i de unges yrkespreferanser.

Rapporten ser også på sammenhengen mellom fag som en liker best på skolen og yrkespreferanser, samt hvilke karakterer en oppnår i slike fag.

Kr 80,-

Annet:

Utdanning og arbeidsmarked 1994

Redaktører Nils Vibe og Thomas Nygaard

"Utdanning og arbeidsmarked" er en årlig rapport fra Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning skrevet med særlig tanke på å gi informasjon til utdanningsplanleggere, studie- og yrkesveiledere og andre rådgivere av ungdom.

Rapporten tar opp aktuelle spørsmål innen utdanning og arbeidsmarked og belyser disse. Resultater fra vitenskapelige undersøkelser utført ved instituttet danner grunnlaget for analysene.

Årets rapport ser bl.a. på ungdoms vei fram til høyere utdanning, hvilke forhold som forstyrrer studieprogresjonen, endringer i arbeidsmarkedstilknytning og jobbmulighetene ved avsluttet utdanning.

I anledning Utredningsinstituttets 25-års jubileum, inneholder årets rapport også et kritisk tilbakeblikk på de siste tiårenes utdanningspolitiske utvikling.

Kr 80,-

FoU-statistikk og indikatorer. Forskning og utviklingsarbeid. 1995

Dette er en tabell- og figursamling som inneholder statistiske opplysninger om norsk forskning og utviklingsarbeid (FoU). Hovedtyngden av publikasjonen er viet resultater fra den FoU-statistiske undersøkelsen for 1993 og bygger på innsamlet materiale fra FoU-utførende institusjoner i universitets- og høgskolesektoren, næringslivet og instituttsektoren. Undersøkelsene er basert på internasjonale retningslinjer anbefalt av OECD, og er blitt gjennomført hvert annet år siden 1963.

I tillegg er det denne gang tatt med anslag for FoU-bevilgninger over statsbudsjettet og statistikk over doktorgrader. Dessuten er det sammenstilt en del materiale fra internasjonale databaser. Dette gjelder særlig opplysninger om FoU-ressurser fra OECDs databank, men det er også tatt inn enkelte bibliometriske data.

Gratis

FoU-statistikk 1993

Dette informasjonsbladet gir en oversikt over hovedtrekk ved den norske FoU-innsatsen. En mer detaljert og omfattende presentasjon av tallmaterialet fra undersøkelsen finnes i tabellsamlingen "FoU-statistikk og indikatorer. 1995".

Gratis

R&D Statistics 1993-95

Engelsk versjon av informasjonsbladet "FoU-statistikk 1993".

Gratis

R&D-trends

Dette er et informasjonsblad fra Nordisk Industrifond som tematiserer ulike sider ved den nordiske FoU-virksomheten.

No 1:1992:	Nordic R&D Facing the Nineties
No 2:1992:	Science and Technology Indicators for the Nordic Countries.
No 1:1994:	R&D in the Nordic Countries 1991
No 2:1994	Industrial structure and R&D in the Nordic countries
No 3:1994	Nordic trade in R&D-intensive products

Gratis

Nordisk FoU-statistik för 1991 och statsbudgetanalys 1993

Nordisk Industrifond, NI rapport 7:1993.

Tabellsmalningen inneholder sammenlignende oversikter over forsknings- og utviklingsarbeidet i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige i 1991.

De data som inngår i tabellsamlingen er samlet inn av de ulike nasjonale organer, hvor Utredningsinstituttet er leverandør av det norske materialet.

Gratis

I tillegg foreligger gratis årsmelding med prosjektoversikt for 1993 samt komplett liste over instituttets publikasjoner.

Abonnement på samtlige rapporter gir 25 % rabatt.

Bestilling sendes:

Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Munthes gate 29

0260 Oslo

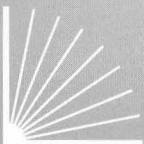
Telefon: 22 92 51 00

Telefax: 22 43 89 70

Forskning og utviklingsarbeid

Bevilgninger over statsbudsjettet 1980-95

Siktemålet med rapporten er å gi en beskrivelse av hovedtrekk ved bevilgningene til forskning og utviklingsarbeid (FoU) over det norske statsbudsjettet, og utviklingen i disse. Rapporten omhandler perioden 1980-95, med hovedvekt på årene fra og med 1983. Den er basert på data fra analyser som årlig utføres av Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning og tidligere av Forskningsrådenes statistikkutvalg.

Utredningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Munthes gate 29, N-0260 Oslo. Tlf.: 22 92 51 00. Faks: 22 43 89 70

Institute for Studies
in Research and
Higher Education